

A man and a woman are posing on a red carpet. The man, on the left, is wearing a dark suit and tie, looking up and to the right. The woman, on the right, is wearing a red dress and has her hand on the man's shoulder, looking towards him. A large, dark-furred dog is standing between them. The background features a modern building with blue and yellow architectural elements and large white spherical lights. The carpet is red, and there are white, fluffy decorations along the base of the building.

AASTAST 1925

HUGO TREFFNERI GÜMNAASIUM

DETSEMBER 2017

MILANG

PÄKAPIKUD, PROBLEEMID JA JÕULUIMED

„Mulle ei meeldi jõulud.” Nii on mulle detsembrikuu jooksul öelnud juba kolm head sõpra. Nende sõnul ei ole pühad midagi erilist, rahu asemel pidavat need kaasa tooma vaid stressirohkemad poeskäigud ja asjatult suured kulutused. Jõulude kommertslikkus ei ole muidugi mingi uus teema, olen varasemalt isegi veetnud pingelisi tunde, et pakkida ja siduda paelaga kokku viimase minuti jõulukinke ilma, et ma nende üleandmist karvavõrdki ootaksin. Ometi leian pühades olevat midagi imelist, tähtis on see tunne, mille pühadeaeg endaga toob ning mida vähemalt mina elevusega ootan. Näiteks on minul kujunenud sõpradega välja traditsioon - enne viimast jõulueelset koolipäeva koguneme minu tikutoosisuuruses korteris, et koos üks hea ja jõulune õhtu veeta. Järgmisel päeval pane-

me selga jõulukampsunid, korjame koos matriklitesse hinded, käime Jaani kirikus ja läheme Wernerisse teed jooma. Selle Miilangu lõbusamad lood ongi nagu sellisesse olukorda mõeldud - lugemiseks koos sõpradega, teetassi kõrval ja ilma kiirustamata.

Selles numbris on toimetajad lõbusate ja pidulike teemade kõrval käsitletud ka tõsisemaid probleeme - alkohol, ahistamine, noorte kadumine. Miks peab üks koolileht nendest niigi palju kajastatud koledustest rääkima, liiati veel jõulunumbris? Mina aga arvan, et kuniks probleem on alles, tuleb sellest kirjutada, ükskõik mis ajal. Meediat süüdistatakse tihti murekohtade forsseerimises, tegelikkuses on aga olukord selline - kirjutamise lõpetamine mitte ei lahenda probleemi,

vaid lihtsalt vaikib maha, andes võimaluse olukorra halvenemiseks.

Möödunud nädalavahetusel oli mul oma õe ja täditütardega huvitav vestlus päkapikkude olemasolu teemal. Selgus, et väikese sugulase mõned klassikaaslased ei usu enam päkapikke, osadel ei pidanud nad isegi enam käima! Minu väikese õe veendumust ei ole aga miski vankuma löönud, igal hommikul jookseb ta akna juurde ja saab meeldiva üllatuse osaliseks. Tegelikult ongi nii, et kui mitte uskuda, võib päris kindel olla, et varsti jääbki suss tühjaks. Kui ütleme, et päkapikke, jõuluimeid või probleemi lahendust pole olemas, siis nii see ka olema saab. Tasub aga õige pisut uskuda, vahet pole, kas jõulude erilisusse või oma jõudu probleemide lahendamisel ning imed hakkavadki juhtuma.

JUHENDAJA

Kristi Sarap

TOIMETUS

Liis Marii Valeika
Johanna Maria Karjus
Alicia Jemets
Kätriin Avarlaid
Rachel Kõllo
Rona Britt Luug
Hanna-Riia Allas
Kirke Maria Lepik
Anna Weidebaum
Grete Isabel Huik
Karmen Kukk
Juudit Lindsalu
Meeri Jürgenson
Erik Hõim

KAANEFOTO

Tanel Tamm

KEELETÖIMETUS

Kirke Maria Lepik
Kristel Zimmer

KÜLJENDUS

Tanel Tamm
Olivia Raudsik
Anette Habanen

SOTSIAALMEEDIA TOIMETUS

Rachel Kõllo
Heido Nõmm

SANDRA VÕSASTE

peatoimetaja

Hugo kiidab: noormeest ja neidu, kes panid ballilantsu lööma tõelise ken-tauri

Maurus laidab: neid, kes Aime Punga puhkust kurjasti ära kasutasid ning helinesid

SPORTLIK 134. SÜNNIPÄEV

LIIS MARII VALEIKA

Novembris oli kooli võimalik kaasa elada HTG 134. aastapäevale pühendatud spordinädalale.

Nädala sees said kõik klassid osaleda võrkpalli, korvpalli ja saalihoki välkturniiridel. Osa võeti innukalt ja ka kaasaelajaid oli küllaga. Saalihokiturniiril jõudis üllatusena finaali

10.c, kes pidi kahjuks alla vanduma 12.c klassi looduslastele. Kuigi korvpalliturniirist võttis osa teiste spordialadega võrreldes vähem klasse, oli võistlus siiski pingeline. Huvitava ja ilusa mängu lõpuks võitis 11.b ühepunktise edumaaga 12.e klassi. Võrkpalliturniir oli õpilaste seas kõige populaarsem. Finaalis sai taas kaasa elada eelmise aasta finalistidele ja võitjaks krooniti taas 12.d klass.

Reedel ja laupäeval toimus aga vilistlasturniir korvpallis. Meie poi-

sid olid tublid, kuid pidid nentima, et vilistlaste eeliseks on kindlasti see, et nad on kauem koos võistelnud ja vanus ei mängi mingit rolli. Abiturientid jäid jagama 7.-9. kohta ja võitjaks krooniti 2012. aastal lõpetanud lend. Põnevaks osutus ka kohtumine 1964/87 aasta vilistlaste ja abiturientide vahel. Seal tõid noored uhke võidu! Vilistlasturniiril saalihokis näppas võidu taas 2017. aasta lend. Suvel lõpetavad noored aga ei jäänud kaugele taha ja tulid tublile teisele kohale!

MATEMAATIKALAAGER - MIS, KUS, MILLEKS?

HANNA-RIIA ALLAS

Nagu traditsiooniks on kujunenud, toimus ka sel sügisel 2.-3. novembril Treffneri kooli reaalklasside õpilastele matemaatikalaager Kurgjärvel Võrumaal.

Matemaatikaõpetajad on laagrit korraldanud juba 17 aastat; sel aastal oli osalejaid kokku 44. Üritus on mõeldud eelkõige neile, kes soovivad täiendada oma matemaatikalaaseid teadmisi õppekavaväliselt ning kes soovivad valmistuda matemaatikaolümpiaadiks.

Kahel laagripäeval jagasid õpilastele teadmisi matemaatikaõpetajad Kerli Orav-Puurand, Ehtel Tiimak ja Ülle Hüva, Treffneri kooli vilistlane Riho Klement ning praegused treffneristid Richard Luhta-

ru (11.a), Kati Iher (12.b) ja Artur Avameri (10.a). Teemasid oli mitmeid, muuhulgas räägiti diskreetsest matemaatikast, geomeetriast, trigonomeetriast ja funktsionaalvõrranditest. Teise laagripäeva lõpus said kõik laagrilised panna end proovile neljaliikmelistes võistkondades võidu matemaatikaülesandeid lahendades, võistluse korraldas Toomas Tennisberg 11.b klassist.

Laagritegevus ei piirdunud õnneks siiski ainult matemaatikaga – õhtul olid väga populaarsed paigad nii saun kui ka pingpongilaud; kes läks matkama, kes tantsima - viise lõbusalt aega veeta leidis küllaga.

“ Kui keegi võistluspaigalt varem lahkub, siis pole mõistlik eeldada, et ülesanded juba valmis on. Me andsime lihtsalt alla

“ Loengutest sai palju huvitavat ja kasulikku informatsiooni, aga ma ei hakka valetama – pärast kahte tundi oli juba päris raske keskenduda

ÕPETAJAD KÜLASTASID HOLLANDIS INNOVATIIVSEID KOOLE

ALICIA JEMETS

Suure tõenäosusega on iga trefferist kuulnud, et sügisvaheajal HTG õpetajad Hollandit külastasid. Miilang uuris kolmelt õpetajalt, kuidas nad oma reisi täpselt veetsid ning kas reisi käigus ka inspiratsiooni said.

Mis koole külastati ja kuidas erinesid need (Eesti) tavakoolidest ja üksteisest?

Hele Kiisel: Käisime kahes koolis - Agora kool ja Unicu kool. Agora on täiesti uue süsteemiga - sellist on nende riigis hetkel vaid üks. Sinna tulevad 12-aastased lapsed motivatsioonikirjadega. Lastega töötavad seal „treenerid”, kellest igaüks juhendab 10-16 last. Neil ei ole ainetunde, igaüks läbib individuaalse õppeprogrammi, kuid eksamid peavad nad kooli lõpus sellegipoolest sooritama. Vaid esmaspäeviti oli neil võimalus kohtuda aineõpetajatega - saada nõustamist ja esitada neile küsimusi. Selles koolis ei ole ükski lend veel eksameid sooritanud, sellel kevadel saab näha, kui hästi süsteem toimib. Teine kool, Unic, oli rohkem „tava-kooli” moodi, kuid seal käis kogu aeg pidev suhtlemine - näiteks oli mõnes tunnis kaks aineõpetajat, sest nad olid kaks tundi kokku lõiminud.

Tiina Niitvägi-Hellamaa: Hollandi

puhul tuleb täheldada, et seal on eraldi esimesed 6 klassi ning järgmised 6 - gümnaasiumiosa seal eraldi pole. Kui esimesed 6 õppeaastat on läbi, annavad õpetajad lastele hinnangu nende taseme kohta. Selle põhjal lähevad nad edasi „gümnaasiumisse”. PISA test näitab, et Eesti koolide vahel on üpriski väike tasemevahe, kuid Hollandi koolide vahel on meeletult suured erinevused - esimene kooliosa ei pruugi olla niivõrd erinev, kuid järgmine „aste” küll. Seega 12-aastasena „valesse” kooli sattudes võib su ülikooli jõudmise võimalus olla on. Kooli lõpus on riigieksamid aga lausa ligikaudu kaheksas aines.

Agora koolis tegeleb iga rühmaga üks mentor, kes sealseid õpilasi nõustab, aidates igaühel oma õppeprotsessi korraldada ja juhtida, ent ise ei tohi ta sellesse sekkuda. Kui midagi käest ära läheb, siis ta natuke suunab, aga ei ütle ette ega paranda. Iga õpilane valib, mis teemaga ta tegelema hakkab (näiteks firma või veebipoe loomine). Siis hakatakse lahti harutama, mis aladel on vaja oskuseid, et *challenge*’iga toime tulla: raamatupidamine, informaatika, disain jne.

Ülle Seevri: Mõlema nähtud kooli süsteemi puhul on õpilasel väga palju vastutust. Sellise programmi juures peab õpilane juba varakult mõtlema, mida ta tulevikus teha tahab. Sealne süsteem ei pruugi küll igale õpilasele sobida: mõnel lapsel lähebki veidi kauem aega, et tuleviku üle otsustada ning temal oleks vaja võimalust rahulikult kulgeda, ent oli sellegipoolest palju, mida üle võtta.

Kuidas meeldisid need külastajatele ning koolide õpilastele, kellega vesteldud sai?

Hele Kiisel: Vestlesin Agora koolis ühe poisiga, kes ütles, et otsustas sel-

le kooli kasuks, kuna eelmises talle ei meeldinud - pidi hommikuti vara ärkama. Üks noormees rääkis, et organiseerib enda „treeneriga” parajasti spordinädalat, mis tekitas minus veidi kahtlusi, et kas temal baasõppeainetest vajaka ei jää. Arvan, et üks sellist tüüpi õppeasutus sobib Hollandi-taolisele elanikkonnale - lastele, kellel on siht silme ees ja kes suudavad ise paika panna tee sinna, kuhu nad tahavad jõuda. Sellel koolil on tugev põhimõte, et iga laps peab jõudma oma eesmärkideni ise. Meile selgitati seda niimoodi, et iga laps hakkab ju ise rääkima ja kõndima. Minul tekkis selle koha pealt kahtluseus: vanemad ütlevad ju lastele sõnu ette ja julgustavad neid enese poole esimesi samme astuma. Leian, et enamikel 12-aastastel lastel on suund vanemate poolt paika pandud - neid viiakse trenni ja huviringi. Võib-olla annavad „treenerid” siiski piisavalt suunamist, kuid meile jäi kahtlus, kas see ka päriselt toimib. Kohtasime näiteks last, kes oli kaks aastat õppimist liiga vabalt võtnud ning eksamiteks valmis tudes läks tal liiga kiireks.

Tiina Niitvägi-Hellamaa: Tähele dasin, et Agora koolis olid esimesed kolm aastat väga vabad - tihtipeale veetsid õpilased enamiku ajast koolist väljaspool praktilal. Üks poiss töötas näiteks eri farmides loomadega.

Ülle Seevri: Mulle meeldis, et Unicu koolis vaadatakse igal esmaspäeva hommikul nädalaplaani ja iga argipäeva hommikul päevaplaani läbi. Mulle meeldis Agora „treenerite” idee juures see, et nad on õpilasel olemas selleks, et suunata ja juhendada. Siin võib paralleele tuua õpilafirma tegijate juhendamisega - ma annan neile nõu, kuid ei tee nende eest midagi ära.

Millised ideed õpetajaid õppekäigu ajal külastasid, mida sellest õpiti?

Hele Kiisel: Leian, et Eestis sobib suurele osale õpilastest siiski siin rakendatav „portsjonkarjatamine”. Jah, osadele lastele võib tõesti sobida suurem vabadus ja kui öeldakse, et vot selleks ajaks õpi eksamiteks ära, see-ga on hea, kui see võimalus on olemas paaris koolis.

Olen tähele pannud, et Hollandis pööratakse üleüldse suhtlemisele meeletult palju tähelepanu. Ühele mu tuttavale, kes Hollandis elab, rääkis kolleeg, et too viis oma tõbise lapse lasteaeda, sest too peab ju suhtlema. Tuttav leidis aga, et kui ta peab näiteks kodus süüa tegema, paneb ta lihtsalt lapse Skype’is vanaemaga rääkima - see on ju ka suhtlemine.

Eri koolides käimine avardas silmaringi ja näitas, et „nii saab ka”. Leian aga, et igale kultuuriruumile sobib eri süsteem. Näiteks Soome koolid on parimad... soomlaste jaoks.

Tiina Niitvägi-Hellamaa: Idee, mis ma reisi jooksul sain, ent pole veel rakendanud, on rühmatöö õige läbimõtlemine. Üldjuhul tehakse rühmaülesannet valesti - õpilastel tekib õudne kaos ja kõige tublim teeb kõik teiste eest ära. Rühmajuht peaks töös osalema vaid enda soovil, ent tema

kohustuseks peaks olema teiste juhendamine - ta peab vastutama selle eest, kuidas rühma strateegia on üles ehitatud, et ülesanded oleksid jagatud õiglaselt ning täidetud õigeaegselt. Ükskõik mis alal, isegi keemialaboris, peab oskama kollektiivis töötada. Vajalik on oskus öelda: „Ei, see ei ole minu ala,” kuid vastutada enda tehtu eest.

Samas häiris mind *challenge*’ite puhul põhimõte, et õppeprotsessi ei tohi sekkuda ja küll õpilased jõuavad oma vigadeni ise - seda saaks teha ainult siis, kui neil oleks õppimiseks lõpmatult palju aega, mitte aeg enne eksameid tiksumas.

Ülle Seevri: Esimene mõte, mis ma üles kirjutasin: tee nii, et õpilased tahaksid sinu tundides õppida ja et neil oleks sära silmades! Rõhutati palju, et seda, mida õpetaja tunnis teeb, peaks ta tegema ka enda jaoks, ning õpetusi on tarvis seostada igapäevaeluga. Sain kinnitust mõttele, et uut infot ei tasu ette vuristada, vaid tasapisi õpetada. Õpetaja peaks olema see, kes tutvustab eri võimalusi, ning õpilane see, kes neid rakendab.

Mis näis võõras ja mida oleks soovitud veel näha?

Hele Kiisel: Minu jaoks oli võõras see, et Unicu koolis suhtlesid õpila-

sed grupiti peaaegu et pidevalt ning igatsesin tundides valitsevat vaikust. Nendel, kes aga seal vaikust soovisid, oli võimalus leida koolimajas teised nurgad.

Ülle Seevri: Minul jäi koolides veidi vajaka akadeemilisusest - sellega harjunud inimesele näis ühes koolis valitsevat kerge korralagedus.

Mida Hollandis veel tehti?

Tiina Niitvägi-Hellamaa: Mina veetsin suure osa vabast ajast van Goghi seltsis. Tema on mu suur lemmik ja näha tema teoseid originaalis oli väga elevusttekitav. Tõmbasin tema kohta ka paar filmi ja vaatasin neid lennukis. Igal õpetajal oli võimalus harida end õppekäigul antud vabal ajal seal, kus tahtis.

Ülle Seevri: Külastasin Amsterdamis esimest korda - käisin Van Goghi muuseumis ja lilleturul. Need olid väga suured elamused! Oli huvitav näha, kuidas ühes suurlinnas on koos palju erinevaid kultuure. Viimane päev, mille veetsime Otterlos, oli veidi rahulikum - mulle väga meeldis, et saime siis külastada De Hoge Veluwe loodusparki. Seal käisime ka Kröller Mülleri muuseumis, kus oli samuti Van Goghi teoseid - mulle kunst väga meeldib!

Õpetajad Unic koolis.

PILT: SIIM OKS

ON ÜLDSE VÕIMALIK SULANDUDA ENDA VANASSE KLASSI?

ALICIA JEMETS

On ammugi teada tõsiasi, et Trefferis on õpilasi tulnud üle Eesti, nii linna- kui maakoolidest. Minu põhikooliaegsed klassikaaslased on jätkanud hariduse omandamist enam-vähem samas seltskonnas. Kuidas reageeriksid endised koolikaaslased ja õpetajad, kui ühel päeval lihtsalt ette teatamata nende sekka ilmuksin?

Eksperiment osutus parajaks päh-
lik esiteks sellepärast, et põhikoolis
käisin ma Tallinnas ning esimeseks
tunniks kohale jõudmine nõudis
nult kell 5:45 väljuvale Tartu-Tallinn
suunaga bussile kiirustamist. Vara
ärkamisega ma aga sõber ei ole ning
seetõttu õnnestus mul sisse magada.
Vaatamata sellele, et end korralikult
sättida ja läbimõeldult pakkida mul
aega ei olnud, jõudsin kenasti oma
retke ette võtta nii, nagu planeeritud.
Teiseks olen meeletu pabistaja ja
trammiga kooli poole sõites keerles
peas aina rohkem ja rohkem küsimu-
si - äkki ei tunne keegi mind ära? Mil-
lega ma enda tunnis veedetud aega
sisustan? Õnneks sain juba klassiuk-
sest sisse astudes aimu, et mu hir-
mud on alusetud - osad sõbrad vaa-
tasid mind rõõmsalt ja üllatunult,
osad ei pannud mind algul tähelegi
ning osad ei teinud algul teist nägugi,
ent hiljem, tunni ajal, võtsid mu ko-
halolekut loomulikult, visates nalja ja

küsid nii muuseas küsimusi.

Valisin päeva, mil esimese tunni viiks läbi minu endine klassijuhataja, keda tahvli ees nähes ma vanas koolima-
jas, ent minu jaoks võõraks jäänud
keskkonnas natukenegi kindlamana
tundsin. Tema näol on tegu rahuliku,
palju naljatleva ja mind hästi tund-
va õpetajaga, kes õpetab prantsuse
keelt. Minu endised klassikaaslased
olid jätkanud pärast põhikooli lõppu
keele õppimist A-keelena, mina aga
Treffneris B-keelena. Tunnis aja si-
sustamise mure sai samuti kui käega
pühitud - õpetaja lasi minulgi klassis
kaasa töötada ning millegi kõrvalise-
ga tegelemine oleks olnud lausa ime-
lik.

Kõige naljakam seik juhtus aga matemaatika tunnis. Esimesed kakskümmend minutit ta mind ei märganudki. Siis hakkas aga matemaatika õpetaja noomima poissi, kelle kõrvalle tolleks päevaks istusin, selle eest, et tollel vajalikke õppimisvahendeid kaasas polnud. „No miks sa siis naabri töövihikust ei vaata.... Oota, kes

“ Oota,
kes su
pinginaaber
üldse on?

su pinginaaber üldse on?" kostis pedagoog ning tuli mind lähemalt vaatama, „Oh, sina! Sina oled küll meil ammu kadunud olnud! Kas sinuga ta kogu aeg tunnis telefonis sõnumineeribki?" päris ta mu pinginaabrile osutades. Hiljem selgus, et minu lahkudes oli õpetaja pärinud ka minu nime kohta, mis temalgi meelde ei tulnud.

Et minu jutt nüüd üksluiseks ei muutuks, toon välja mõned aspektid, mida oma „vahetuspäeval” tähele panna:

1. Vahepeal näib, et kahel inimesel on meeleltulud ühiseid teemasid, ent tegelikult suhtlevad nad vaid seetõttu, et neil on sama õpikeskkond või ükskõik muu põhjus üksteise sagedaks nägemiseks, ning viimase kadumisel imestavad nad isegi, et üle pika aja nägemisel on nende vahele tekkinud veider kaugus, mis ei lase neil omaval vestlustki alustada;
2. Väga ebamugav ja ebaviisakas tunne on viia nõud ära sööklas, kus ei nõuta enda toidujääkide ärakallamist. Meil on see ju elementaarne asi.
3. Aasta ja natuke rohkem on möödas, kui põhikooli lõpetasin. Ometi selle koduse põhikooli seinte vahel tahtsin „koju“ tagasi. See hubasus ja kodusus on ajapikku uude keskkonda ehk Treffnerisse üle kandunud.

Vähem kui kaks aastat tagasi kõndisin samas koolimajas ringi, tundmata ärevust ka siis, kui mõne äparduse korda saatsin - iga nägu oli tuttav ning „omad” olid ka need, kellega kunagi sõnakestki vahetanud polnud. Mõnes mõttes poleks ma neid teada tuntud koridore justkui välja vahetanudki, samas vaatab praegu mulle peeglist vastu täiesti teine inimene ja tuttavad, ent vahepeal täiskasvanu nägu ja tegu läinud inimesed küsivad üllatunult (pilgu või sõnadega), et mida ma selles koolis päise päeva ajal üldse teen. Kool on justkui mingi süsteem, millest oled küll enda arvates üks suur osa, ent mis ilma sinuta tegelikult edasi toimib. Keegi pole asendamatult, iga uus algus on millegi uue algus. Kas selle mõistmine ongi sammuke täiskasvanuelu poole?

AUTOR: ALICIA JEMETS

Nagu igas Miilangu numbris kombeks, sai seegi kord küsitletud üht Treffneri õpilast, kes siin majas esimest gümnaasiumiaastat mööda saadab. Seda-puhku sai juttu aetud silmapaistva 10.A klassi õpilase Kadi Siiguriga.

Mis pille sa mängida oskad ja milline neist on sinu lemmik?

Klaverit olen õppinud 8 aastat, klarnetit 3 aastat ning veel olen mõnda aega õppinud mandoliini mängimist - see on nendest pillidest kõige lahedam, aga seda ei oska ma veel väga hästi. Käisin antiigipoes ja nägin seda - mõtlesin, et tahaks osata mandoliini mängida, ja ostsin selle ära.

Mis on sinu suurim kirk?

Olen olümpiaadilaps, nii et näiteks keemia, aga kindlasti ka muusika - olen õppinud muusikakoolis ja tege- len koorilauluga.

Mida armastad koorilauluga tegelemise juures?

Tiimitöö oskus, reisimise võimalus (käisime vaheajal Elleri tütarlastekooriga Iirimaal), oma võimete tundmaõppimine, uute tutvuste leidmine ning enda jaoks tundmatu muusika avastamine.

Kas internetist saab leida laulude akorde mandoliinile?

Jah, üllataval kombel leiab neid häs-
ti palju. Oskan mängida mandoliini
Smash Mouth-i „All star“-i ning
Avandi ja Sepa „Headust ja kevadist
rohelust“.

Kas nelja või üheksa minuti muna?

Olen pigem nelja minuti muna ini-
mene.

Värvidest tulvil: Anna kotisisu teeb iga halli koolipäeva talutavamaks

Kes ei oleks väiksena ihanud jõuluvana suure kingikoti sisse piiluda? Miilang jätkab ka jõulukuul koolikaaslaste kotisisu uudistamisega.

Seekord õnnestus meil heita pilk 10.C klassi õpilase Anna Zobeli koolikotti, kust võis lisaks tavalistele koolitarvetele - pinalile, õpikuile ja vihikutele - leida mõndagi muud põnevat. Väljapaistvamad neist esemeist olid suur kogus plastiklusikaid, millest oli küll kunagi vaja läinud vaid ühte; kaks

PILT: ERAKOGU

Mis on sinu kõige spontaansemad väga väärtuslikud esemed?

Mu taskunuga - see on hästi pisike ning vend kinkis selle mulle. Samuti mälupulgad, millel on Muumide DVD-d, ning paar särki.

Kui sa saaksid elu lõpuni süüa ainult ühte koolitoitu, siis mis see oleks?

Leib oleks ainuke, millest ma kunagi
ära ei tüdineks.

Mida ütleksid järgmise aasta rebastele?

Koolimajas orienteerumise õpib tege-
likult üllatavalt kiiresti ära.

HANNA-RIIA ALLAS

MIDA HUUVITAVAT VÕIB LEIDA ANNA KOOLIKOTIST?

mänguautot, mille otstarvet koolikotis ei suutnud ka koti omanik päris täpselt selgitada ning balli peremehe ja perenaise konkurssil James Bondiks kehastumiseks vajalik mängupüstol koos laske-
moonaga. Loomulikult läheb ühel õigel treffneristil pika koolipäeva üleelamiseks tarvis ka piisavas koguses toitu – koolikotti oli mahutatud terve kurk ja veidi beebi-
toitu. Igatahes on tegu ühe oma-
pärase koolikoti sisuga. Kes teab, mis sinna tulevikus veel lisanduda võib.

KRISTINA KOCH

KUNSTNIKUHINGEGA
PROGRAMMEERIJA,
KES UNISTAB
JAAPANIST

AUTOR: TANEL TAMM

RONA BRITT LUUG

Tõenäoliselt üks mitmekülgsemaid abituriente Hugo Treffneri gümnaasiumis andis Miilangule intervjuu. Kristina Koch (12. b) rääkis oma huvidest, eesmärkidest ja unistustest ning kergitas saladusloori koolis tegutseva vennaskonna kohta.

Millega sulle vabal ajal tegeleda meeldib? Tean, et oled programmeerimis- ja kunstihuviline.

Mulle tõesti meeldib programmeerida, kuid see piirub praegu enamasti UPT kallal töötamisega. Kui see kunagi valmis saab, plaanin veel süvenenumalt õppida ja kasutada erinevaid programmeerimiskeeli ja -võtteid. Naudin ka kunsti - kui aega leidub, üritan käia Kunstimajas ja Nooruse galeriis näitusel, mis on väga head võimalused tasuta kultuurselt aja veetmiseks, käin vahelduva eduga kunstiklassis maalimas, teostan erinevaid fotomanipulatsioone ja kritseldan igapäevaselt matemaatikavihikusse. Mind paeluvad väga ka erinevad keeled, kuidas nad kõlavad, milline loogika nende südames peitub, nende struktuur, kuidas on nad mõjutatud teistest keeltest ja ajaloost, kuidas on arenenud ja kuidas mõjutavad inimese mõtteviisi. Mu väikesteks elueesmärkideks on õppida ja osata heal tasemel vene, saksa ja jaapani keelt, kuigi see on siiski tohutult väike valik kõikidest

põnevatest ja ilusatest keeltest, mis ilmas leiduvad, aga kõiki arvatavasti ei suuda iial õppida. Lisaks eelnevale mängin aeg-ajalt klaverit, loen raamatuid, tegelen suvaliste personaalsete projektidega ja üritan võimalikult palju seigelda ja reisida.

Kust on tulnud selline kunsti- ja keeltealane huvi?

Nõrkus keelte vastu on alati mingil kujul minus eksisteerinud, võib-olla kõige suurem läbimurre selles vallas toimus, kui ma umbes 10. klassis seda endale teadvustasin ja tänu sellele seda huvi teadlikumalt toitma hakkasin. Ka kunst on alati huvi pakkunud, kuid selle huvi puhul saan tuua ka katalüsaatori, milleks oli vana hea Mängukoope disainitunnel. Just see veenis mind veetma oma produktiivseid kainikuea-aastaid arvutis joonista-

“**Kritseldan igapäevaselt matemaatikavihikusse**

des ning vorpima üle 150 teose. Sel ajal tekkis ka esimene lemmik-kunstnik (kes oli tegelikult lihtsalt 5 aastat vanem tüdruk Loode-Eestist), kelle loomingu julgus, fantaasiaküllasus ja viimistletus mõjutasid mind nii palju, et mõni mu toonane töö kvalifitseeruks lausa stilistiliseks plagiaadiks, ja sattusin ka esimest korda DeviantArti, kuhu ma samuti uljalt algelisevõitu digikunsti postitasin.

Ütlesid, et sulle meeldib ka lugeda - kas oleksid valmis jagama lugemissoovitusi? Võib-olla hoopis mõne filmi, mida kindlasti vaadata võiks?

Raamatusoovitusi on keeruline ja-

gada, kui sihtgrupp on nii lai, kui seda on Miilangu lugejaskond, kuid sellest olenemata saan mainida Gabriel García Márquezi raamatut „Sada aastat üksildust“, mida ma lugesin paar aastat tagasi, kuid mis kummitab mind kohati siiani. Lisaks sellele on üheks vahvaks lugemiskogemuseks olnud Ilja Ilfi ja Jevgeni Petrovi „12 tooli“. Camus on ka lahe.

Filmisoovituse annan ka - „Picasos äventyr“, 1978 Rootsis valminud dokumentaalfilmi elementidega komöödia kunstnik Pablo Picasso elust, mis on täis igasuguseid põnevaid detaile ja vihjeid ajaloo ja kunstile. Film on väga mitmekihiline ja mõni nali võib olla nii hästi peidetud, et vajab eelteadmisi (näiteks soome keelest) ja mitmekordset vaatamist.

Millega sa oma UPT raames tegeled?

UPT raames on mul valmimas arvutimäng „Mollicula“, mis on *point-and-click* tüüpi PC-puslemäng arengust, sürreaalsest loogikast ja sarvedega vahukomme meenutavatest olenditest kosmoses. „Mollicula“ idee sündis 2016. aasta kevadel mängudisainialase võistluse raames. Seal valmis ka esimene demo, mis selle võistluse tol korral võitis. Mängija roll on rakendada oma oskust lahendada erinevaid probleeme unenäoliste reeglitega maailmas ja aidata seeläbi väikestel valgetel tulnukatel morkidel arendada. Mäng ei ole lineaarne - probleemide lahendamiseks on erinevad võtted ning võtete valik võib mõjutada järgnevat mängu.

Kus sa töövarjupäeval käisid?

Töövarjupäeval käisin Playtechis testerit varjutamas. Sain hea ülevaate sellest, mida see amet endast kujutab. Vastupidiselt ootustele pole see ainult mängimine - testimist vajavad ka näiteks graafika,

tõlked (kuulsin, kuidas testimine on avardanud teadmisi erinevatest keeltest) ja muud süsteemid, mida on Playtechil päris palju. Üllatusin seetõttu positiivselt, sest töö on palju mitmekesisem, kui arvasin. Lisaboonustena sain ka ise proovida mõnda Playtechi mängu ja hämmastavalt kasuliku kinkekoti, kus peitus ka nutikell.

Millega pärast gümnaasiumit tegeleda tahaksid?

Pärast gümnaasiumi lõppu tahan kindlasti minna välismaale, et kogeda uut kultuuri, elada uues keskkonnas ja kohtuda paljude uute inimestega. Alustuseks tahan õppida midagi, mis on seotud arvutiteadusega, näiteks kognitiivteadust, mis ühendab endas lingvistika, informaatika, filosoofia ja psühholoogia. Seda saab õppida näiteks Edinburghi ülikoolis, kuhu ma loodan ka järgmisel aastal sisse astuda.

Ülikoolis omandatud head informaatikaalased oskused vabastavad ideaalis geograafilistest kohustus- test ning seega olen vaba elama erinevates mind huvitavates riikides. Mulle meeldib õppida ja omandada uusi teadmisi, seega ma ei tahaks piirduda vaid ühe ülikooli ja erialaga. Väljaspool õpinguid tahaks kindlasti reisida ja sattuda põnevatesse olukordadesse. Isegi kui pi-

“Elu on eksperiment!”

kaajalistest geograafilistest piirangutest vaba olemine oleks imeline, on mul juba ammusest ajast olnud ka üheks unistuseks saada töö Nintendos ja kolida Jaapanisse.

Kas sul on mõni põhimõte, mille järgi võiksid öelda, et oma elu sead?

Elu on eksperiment! Hüpotese saab püstitada igaüks ise, katsete läbiviimiseks on meetodeid lõpmatult (vaja ainult loovust ja julgust!), järeldused aitavad püstitada järgnevaid hüpotese jne. Mida rohkem erinevaid hüpotese-järeldusi, seda mitmekülgsem on eksperiment ja seda suurem eksperimenti koguväärtus.

Mida saaksid avaldada Treffneris tegutseva lilla vennaskonna kohta?

Üks tont käib ringi mööda Treffneri - lillaskonnatont. Vennad võitlevad üheskoos entroopia vastu, meelekindlus välkumas silmis, paeluva strateegia jõul ühendamas vapraid hingi lilla värvi alla. Kuid see pole kogu tõde: tule, ole vend või õde!

Maailm on otsatu: Kristina tajub seda nii läbi keelte kui ka virtuaalsuse kaudu.

AUTOR: TANEL TAMM

KOOLIPÄEV VÄLJASPOOL KOOLISEINU

RACHEL KÖLLO

29.novembril toimus Nordea Kontserdimajas järjekordne noortekonverents „Lahe Koolipäev“, kus osales õpilasi ka meie koolist. Peateemaks oli „Meie vabadus“, millest lähtus iga esineja, jagades oma kogemusi ning andes noortele soovitusi.

Esimeseks esinejaks oli Andres Köpper, rohkem teatud kui artist NÖEP, kes tuli lavale oma populaarse looga „Rooftop“ ja ei läinudki kaua aega, kui juba võeti välja tasakulambid ning seejärel hakati koos kaasa laulma. Kuid ega Andres ainult laulnud, ta rääkis, kuidas tema laulma sattus. Tuli välja, et ega alguses ta ei tahtnudki ja ei osanud ka, kuid üks hetk ta lihtsalt hakkas üksi oma toas midagi katsetama ja sealt edasi saatis ta isa oma kodus krooksuva konna hääleseadja juurde ning tasapisi hakkas Andresel paremaks minema.

Rasmus Puur orkestriga „Mesipuu poole“ esitamas.

Noored, kes saavad aru, mis toimub

Lisaks Andresele jagas oma lugu ka geneetik Riin Tamm, tuntud ka saate „Rakett 69“ kohtunikuna, kes pani noortele südamele, et tuleb elada lihtsalt õnnelikult.. Pro tip raketilistele: saates meeldivad Riinule just need noored, kes saavad aru, mis toimub, mitte ei esine oma pähetuubitud teadmistega. Kohe tema järel tuli ettevõtja Kristel Kruustük, kes rõhutas, et tulemuste saavutamisel on tiimil väga oluline roll.

Igalt inimeselt on midagi õppida

Üks oodatuid esinejaid oli Tõnis Niinemets, kes nagu ikka, suutis ka noori täis saali naerma panna. Samas tunnistas ka temagi, et tal on närv sees. Tõnis liigset tähelepanu ei armasta ning selle illustreerimiseks sõnas näitleja, et teda pole mõtet võrrelda vabadussambaga. Tõnise järel tuli lavale Kadri Kalle, kokk, kellele meeldib väga ühiskonna teemadel rääkida ja reisida. Kadri jagaski meile oma kogemusi reisimisest ja vabatahtlikkusest. Mulle meeldis väga tema ütlus: „Me

saame igalt inimeselt midagi õppida, ka halbadest kogemustest.“ Kadrilt võttis järje üle aasta parim meessaatejuht Joonas Hellerma jagades oma suurt hämmingut, kui erinevad me kõik oleme, aga suudame alati teineteisega suhelda. Tema sõnul on igaühes midagi erist, mis väärib avastamist. Samuti kõneles ta vabaduse problemaatilisusest: see nagu on, aga ei ole ka – ideaal.

Kunagi pole liiga hilja

Konverentsi liigutavamaid hetki oli, kui lavale tuli Rasmus Puur oma orkestriga ja esitasid „Mesipuu poole“, mille peale saali püsti tõusis ja laulma hakkas. Rasmus jutustas, kuidas ta üheksandas klassis juba orkestrit juhtis ja sealt edasi muusikaga aina rohkem tegelema hakkas. Oma motivatsiooni iseloomustamiseks esitas ta meile hoopis küsimuse: „Kui Sa praegu õnnelik ei ole, siis millal veel? Pärast Rasmus tuli lavale Tanel Padar, kes ka omast kogemusest ütles, et tegelikuses ei ole kunagi liiga hilja. Sarnaselt Andres Köpperile, sai ka Taneli muusikatee alguse juhuslikult, nimelt 16-aastaselt, kui sõpradega lauluvõistlusel olles hõigati välja ka tema nimi, kuigi ta polnud end kirj pannud. Sellest hoolimata läks ta oma esimesele esinemisele, laulis Biitlite lugu „Yesterday“ ning voilaa – võitis!

Igal aastal kuulutatakse „Lahe dal koolipäeval“ välja Hea Eeskujuni ning see aasta valiti selleks Kristo Jesse Valgamaalt, kes innustab ja motiveerib inimesi Valgas tegelema spordiga. Hea Eeskujuni finalistide hulgas oli ka meie kooli õpilane Hans-Hendrik Karro.

Selleaastane konverents oli väga võimas ja igati lahe koolipäev. Soovitan soojalt kõigile, kes natukenegegi huvitatud ja saavad minna – te ei kahetse!

AUTOR: A.L. KÄRSON

PINGET PAKKUV PINGERIDA

KARMEN KUKK

Sügiseti meedias avaldatav koolide edetabel on saanud traditsiooniks, kuid koolide reastamisega riigieksamite tulemuste põhjal kaasneb ka palju poleemikat. Kas koht tabelis näitab õppeasutuse tõelist taset ja kui usaldusväärseks saab seda pidada? Kas koole tohiks üldse võrrelda ainult riigieksamite põhjal?

Tänavu tekitas palju diskussiooni esialgne tabel, kus erinevalt eelnevatest aastatest oli tulemusi arvutatud teisiti, näiteks arvestatud nii kitsast kui ka laia matemaatikat. Treffneristi meelehärmiks oli tavaliselt eespool olev meie kool vahetanud kohad Miina Härma Gümnaasiumiga. Koolijuhtide ettepanekul läbis pingerida küll uuenduskouuri ja kõik oli enam-vähem nagu vana, kuid õhku jäi küsimus: miks on meie jaoks nii määrav positsioon koolide järjestuses, mille koostamisel on vaadatud ainult ühte aspekti koolielust? Jah, head punktid eksamitel näitavad mingil määral õpilaste ja õpetajate motiveeritust ning pühendumust, kuid neil on ka teisi väljundeid. Tabeli tipus olevate „eliitkoolide” vaheline konkurents võib hea olla mingi piirini, kuid taseme hoidmine võib tekitada ebavalikke pingeid, samas võivad väik-

semate üldpunktidega koolid tunda ennast alavääristatutena. Niimoodi läheb justkui kaduma püüd olla järjest parem iseendast ning keskendutakse sellele, et olla parem kellestki teisest.

Kuidas edetabelit koostati?

Esimese variandi koostamisel võeti arvesse laia ja kitsa matemaatika eksami tulemusi, õpilaste arvule ei pööratud üldse tähelepanu ning vahet ei tehtud eesti- ja venekeelsete koolide vahel. Täiustatud pingereas arvestati ainult laia matemaatikat ja koole, kus igal eksamil oli vähemalt 5 sooritajat. Lisaks eraldati eesti- ja venekeelsed koolid, kus tehti vastavalt eesti keele eksamit või eesti keele eksamit teise keelena. Matemaatika ja eesti keele eksamite puhul arvutati tulemuste keskmine. Inglise keele puhul koostati selleks eraldi valem. Võõrkeele puhul jagati tasemed kaheks: B1 ja B2/C1/C2. Kuigi C-tasemed on kõrgemad, arvestati neid siiski B2-ga samaväärsetena, sest need on tasulised ja koht tabelis ei tohiks sõltuda õpilase majanduslikust olukorrast. Välja töötatud valem näeb välja selline: $((5 \cdot B_1 \text{ taseme saavutanud õpilaste protsent}) + 10 \cdot (B_2 + C_1 + C_2 \text{ taseme saavutanud õpilaste protsent})) \cdot \text{vähemalt } B_1 \text{ taseme saavutanud õpilaste protsent} / 1000 = \text{inglise keele punktisumma}$. [1]

Ekspertide hinnang

Meie kooli inglise keele õpetaja Marcus Hildebrandt oli üks neist, kes tegi Postimehele ettepaneku tabelit täiustada. Õpetajalt kommentaari küsides sain vastuseks, et teda ja ka teisi inglise keele õpetajaid häiris just kõige rohkem nende enda õppeaines võrdlematu võrdlemine

- riigisüsteem ja rahvusvaheline tasuline süsteem. Kõrvutati riigieksamit (tasuta, kõigile kättesaadav, maksimaalne tase B2) ja rahvusvahelist eksamit (tasuline, Eesti riik seda ei paku, ainuke võimalus saada C1/C2-tase), mida paljud erinevatel põhjustel ei tee, mitte ainult oskuste puudumise tõttu (nt nad ei pruugi seda hetkel vajada). Need kaks asja olid esimeses tabelis kokku pandud ja see ei andnud õpetajatele ega ka kellelegi teisele õiget pilti. Postimehes tuldi aga õpetajale kohe vastu ning kohe nõustuti parandusi tegema, eriti mängis rolli see, et kirjutajaid oli palju. Õp Hildebrandti arvates on üldse ainuke edetabelivääriline eksam eesti keel emakeelena. Kuigi venekeelsete koolide eraldamine, nagu tehti uues tabelis, võib saata imeliku signaali, on eesti keele eksam võõrkeelena siiski palju lihtsam. Õpetaja mõistab, et sellise edetabeli kokkupanek on paras pähekkel, eriti veel ajakirjanduse jaoks ning õhku jääb küsimus: kas meil on neid „segaduse ja pinge tekitajaid” üldse vaja?

„Eestis on kuidagi mood panna kõik pingeritta - aasta õpetaja, aasta ema, aasta ettevõtja, hetkel aktuaalne eesti mõjukad jne. Kõik need on subjektiivsed ja mõttetu on neid panna ritta, seega võibolla on ka mõttetu teha seda riigieksamite tulemuste ja Eesti koolidega. Äkki peaksime hoogu maha võtma ja hoopis vaadata, mis saab neist õpilastest pärast lõpetamist, kuidas neil siis läheb, kas nad leidsid oma eriala, kas nad on õnnelikud, kas see, mida nad koolis õppisid, aitas neid ka tulevikus edasi. Minu arvates on need olulised küsimused,” annab õpetaja M. Hildebrandt omapoolse soovitusena lõpetuseks.

Mida arvavad meie õpilased?

Treffneristid mõistavad, et pingerea koostamise vajadus ei ole mustvalgelt mõistetav

Raul Villem 12. klassist:

Koolide edetabel soodustab minu arust tervislikku konkurentsi koolide ja õpilaste vahel, täpsed kohad edetabelis liialt olulised ei ole, aga umbmäärane asumine miskiit juba ütleb (top 5s, 10s, 20s olemine jne), sest see kajastab kõige tõenäolisemalt puhtakadeemiliste oskuste omandamist. Need tulemused ei ole liialt määravad ega ka eriti usaldusväärsed, sest ükski inimloomus süsteem ei saa olla ideaalne (eriti sellise keeruka mõõtmissubjekti puhul). Eriti viimane koolide edetabel oli kaheldav, sest Reaalkool oli Vabariigi 1. koht nii matemaatika kui ka eesti keele riigieksamite põhjal, aga esialgses üldedetabelis sai 9. koha. Koolide edetabel samuti ei kajasta inimese täiskasvanulikumaks saamist, eluoskuste omandamist ja paljut muud tähtsat, mida kool noorele annab. Reastamise arvutamise süsteem kindlasti ei tohiks nii suurt lisapunkti summat anda koolidele, kes teevad C1- ja C2-taseme eksameid, sest need ei ole Eesti Vabariigis kohustuslikud ja seetõttu arusaadavalt mõned tippkoolid üle B2-taseme ei sihigi ning see ei tee neid koole teistest halvemaks.

Brett-Peter 11. klassist:

Minu jaoks ei ole selline koolide pingeritta panemine üldse oluline ja need andmed pole tihti usaldusväärsed. Näiteks võrreldakse koole, kus ühes sooritab eksami 15, teises 180 õpilast ehk võrreldakse võrreldamatut. Positiivne on see, et uuendatud edetabelis ei arvestatud enam tasulisi inglise keele eksameid ja eks alati ole tore, kui Treffner on Härmast ees.

Jäägem inimlikuks

Nagu näha, on Treffneri õpetajad ja õpilased üksmeelel: koole ei peaks defineerima ainult nende eksamitulemused ning selline edetabel annab ülevaate ainult ühest väiksest vaatenurgast. Igasuguseid edetabeleid on tore koostada ja uurida, kuid see ei tähenda, et kõiki neid peaks võtma absoluutse tõena. Samuti nagu ka inimeste üle ei tohiks otsustada ainult hinnete ja saavutuste põhjal inimest ennast tundmata, ei tohiks seda teha ka koolidega. Koolidest teevad koolid siiski seal olevad inimesed, mitte arvud.

[1] Postimees. “Täiustatud Eesti koolide 2017. aasta edetabel” <https://www.postimees.ee/4289523/taiustatud-eesti-koolide-2017-aasta-edetabel-22.11.2017>

Aurora 10. klassist:

Koolide edetabel on minu arvates iseenesest hea idee määratlemaks koolide kollektiivi taset, aga samas tekib sellest tihti palju lahkavamus ja materjali diskussiooniks ning teiste alavääristamiseks. Minu jaoks on see siiski pigem usaldusväärne, sest hariduse omandamine on privileeg ja selline pettus oleks mustamine, seega ma ei usu, et need tulemused võiksid kuidagi olla subjektiivsed või mõjutatud.

Hanna-Maria 11. klassist:

Arvan, et koolide edetabel on hea lihtne ülevaade gümnaasiumisse sisseastujatele ning ka kooli juhtkonnale selleks, et teada, mida järgmise lennuga teisiti teha, millele rohkem tähelepanu pöörata jne. Enda jaoks see pole eriti oluline, sest õpin juba siin koolis ning oma valikut enam ei saa/taha muuta. Arvan, et need tulemused ei ole kõige usaldusväärsemad ja määravamad, sest nendega on juba varasemalt palju probleeme olnud ning tihti ei näe, mille järgi on need koostatud ning ma ei ole väga huvitatud selles aspektis koolide järjestust nägema. Samuti oleneb täielikult koolist, kui palju nad panevad rõhku just riigieksamite sooritusele või arendatakse ja soositakse ka õpilaste teisi väljundeid oma haridustaseme näitamiseks (rahvusvahelised olümpiaadid, sisseastumiseksamid, rahvusvahelised keeleksamid jms).

PRIIT PIUSI SÜVENENUD ARMASTUS

KIRKE MARIA LEPIK

Eesti teatrimaastikul teevad ilma noored andekad näitlejad. Teate küll, needsamad lavakunstikooli 25. lennust, kellela ükski uus eesti film vändatud ei saa. Miilang intervjueeris selle lennu üht erilist - Priit Piusi, kes on maineka Linnateatri ridades olnud aastast 2012 ja üles astunud ka filmides „1944” ja „Must alpinist”. Juttu tuli näitlejatööst, Eestist ja jõuludest.

Kas Teil on mõni n-ö unistuste roll, mida kindlasti kunagi mängida tahaksid?

Mul varasemalt pole olnud sellist mõtet, et küll oleks tore seda või toda tegelast kehastada. Aga viimastel aastatel on mõttesse jäänud härra Mauruse tegelaskuju „Tõde ja Õiguse” teisest osast. Võib-olla sellepärast, et meie teatris seda lugu mängiti ja härra Maurust kehastas väga meeldejäädvalt Aivar Tomin-gas. Aga ka kindlasti sellepärast, et selles tegelases on, mida näitlejal mängida. Tammsaare kirjutatud karakter on väga hästi tabatud ja sisaldab endas kõiki nüansse, millega näitleja maadelda tahab.

Kuidas näete näitleja rolli Eesti ühiskonnas? Kas tegu on piisavalt väärtustatud ametiga?

Ma arvan, et näitlejate ühiskondlik närv on väga individuaalne. Mõni ei saa sellest üle ega ümber ja mõne jätab see täitsa külmaks. Mina poliitikat teatris teha ei taha, mind ennast on alati kõige rohkem paelunud lugude jutustamine ja läbi nende ka siis kas kasvatamine, arendamine või mis keskit teatris otsimas käib. Usun, et Eesti teater on piisavalt universaalne ja paljutahuline, et kõik leiaksid oma.

Kui võrdlete oma suhtumist näitlemisse ja teatrisse lavaka esmakursuslasena ja praegu, siis kas see on kuidagi muutunud?

Muutunud on vast nii palju, et arusaam ametist endast on saanud selgemaks. Armastus on süvenenud. Tunnen pea iga päev, kuidas mulle meeldib selle sees olla ja seda asja teha. Lavakas on ikka periood, kus oled kõige tehtava suhtes maru kriitiline ja kärsitu, aga ajaga see teise-neb. Ei teki mitte mandumist, vaid pigem kasvamine, suunas, kus paljud endale tõstatatud küsimused saavad vastuse.

Kui Teist poleks saanud näitleja, siis kes?

Ma pole kunagi ühtki alternatiivi kaalunud.

Soovitage midagi kultuurivaldkonnast, mis oleks väärt kogemist.

Arvan, et see kultuuri vastuvõtmise aste on vanuseti nii erinev, et minu soovitus ei pruugi kokku langeda. Aga alati on hea kuldreegel, et kui midagi lugeda, vaadata, kuulata konkreetset ei oska, siis tasub klas-sika poole pöörduda. Asjad, mis on ajale vastu pidanud ja pole kollektiivsest mälestusest kadunud. Sest hea

asja tunneb ära nii vana kui noor.

Millega Teile oma vaba aega sisutada meeldib?

Vaba aega proovin kasutada nagu inimene ikka. Püüan puhata, püüan trenni teha, püüan teatris käia. Üldiselt on nii, et see amet võimaldab vaba aega väga hästi siduda tööga.

Mida soovitaksite praegustele gümnaasiumiealistele noortele?

Praegusele gümnaasiumi ealisele noorele ei oska justkui midagi soovitada, aga toonasele iseendale soovitaks seda, et kirjandust rohkem tarbida. Lugeda, lugeda, lugeda. See tuleb kasuks ükskõik, mis elu-alal.

Jõulutuled on juba säravad ja lettidele on jõudnud piparkoogid. Mis Teile jõuludega seostub? Kuidas tähistad?

Rahu. Jõulud on alati selline aeg, mida veedame perega, aeg, kus kõik saavad koos olla ja natukese pääsemist tavalisest rütmist.

Eesti 100. sünnipäevani on jäänud vaid mõni kuu. Mida Eestile sünnipäevaks sooviksite?

Mulle Eesti meeldib. Kõik selle juures ja ma ei kujuta ette, et ma kusa-gil mujal olla tahaks. Ma tahaks, et Eestil oleks piisavalt julgust, et mitte Euroopasse ära kaduda, vaid võtta sealt parim ja säilitada see, mis Eestist teeb Eesti.

Ei saa ka jätta küsimata, kumb siis ikkagi parem näitleja on - Teie või vend Märt?

See on vist vaatajate otsustada. Aga meil omavahel rivaliteeti pole. Me olme nii erinevad, et ei liigita end samadesse kategooriatesse.

TALVEKUNINGRIIK KUTSUS TANTSIMA!

RONA BRITT LUUG

3. detsembri tumedatel õhtutundidel võis juba 134. kor-da näha ehitud noori kooli-majja voorimas - taaskord tähistati kooli sünnipäeva.

Sel aastal korraldasid balli tegusad humanitaarid - II. d klass. Balli teemaks valitud „Avastamata talvekuningriik” andis arvukalt võimalusi mitmekülgselt balliprogrammiks ja dekoratsioonideks, mida loovalt ära kasutati.

Tihe programm

Külalisesinejatega tagasi ei hoitud. Piduliste meelt lahutasid ansambel Popsid rõõmsa ja hoogse muusikaga, kooli abiturient Märt Saar meeleolukate tantsuetteas-tetega ning võimlemisklubi Janika osavad iluvõimlejad. Kellel tantsimisest jalad valusad, sai aatriumi seinal nautida teemakohast filmi või kosutada end kohvikus mõnu-sate suupistetega. Muidu tuttavad matemaatika- ja keemiaklass olid tundmatuseni muudetud, trans-formeerudes fotostuudioks ning pokkeritoaks. Kes oma õnne kaalule panna soovis, sai seda teha osaledes õnneloosis, mida toetasid mitmed sponsorid. Oodatuim oli aga kindlasti oksjon, kus sai näha, mida põnevat õpetajad sel

aastal õpilastele äraostmiseks on lauale pannud. Üritus sujus veatult ning ilmselge oli programmi detailsus ning täpsus. Kui vaid paar väikest apsu välja arvata (näiteks ajutine elektrikatkestus), sujus ball imeliselt ning nägema ei pidanud ühtki pet-tunud nägu.

Uus peremees ja perenaine

Päras huvijuhi Uve Saare pingeid üles kruttivat kõnet oli ilmselge, et kohe kuulutatakse välja järgmise aasta juubeliballi korraldajaklass ning balli uus peremees ja perenaine. Võitjateks osutusid Andrea Jagur ja Mihkel Mariusz Jezierski 10. e klassist, kes balli peremehe ja perenaise konkursil lahutasid publiku meelt südantsoojenda-va Lotte multikatest inspireeritud

tantsukavaga, millele lisatud akro-baatilised trikid nii mõnedki publi-kust ahhetama panid. Vastu pidi õnnitlused võtma aga värske bal-liperenaine Jagur üksi, sest tema paariline viibis parajasti Tallinnas väitluskonkursil.

Magus lõpp toredale üritusele

Vaieldamatult kõige oodatud lõpuvalss möödus lõbusalt. Pärast viimaseid tantsusamme oli juba võimalik aatriumis nautida mit-te vähem oodatud torti. Menukalt ballilt lahkumine oli raske ning veel kaua aega pärast balli amet-likku lõppu võis kooli peal näha pi-duriides neide ja noormehi. Nüüd aga tuleb oodata juubeliballi, mis leiab aset Vanemuise kontserdi-majas vähem kui aasta pärast..

Sel aastal osalesid Hugo Treffneri gümnaasiumi 135. balli peremehe ja perenaise konkursil

Carmen Unt ja Karl-Martin Voovere 10. a klassist

Ott Eric Ottender ja Kertu-Carina Kallaste 10. a klassist

Talis Petersell ja Annebritt Rell 10. b klassist

Michelle Lukken ja Riko Piirisild 10. b klassist

Rasmus Enno ja Anna Zobel 10. c klassist

Kristofer Robin Kütt ja Gerda Pihle 10. d klassist

Patrick Peterson ja Susanna Peterson 10. d klassist

Mihkel Mariusz Jezierski ja Andrea Jagur 10. e klassist

HTG 134. AASTA- PÄEVA BALL

Tere tulemast:
korraldajad
tervitasid külalisi
riidekapi ees

TANEL TAMM

Vaheldus tantsimisele: pokkeri- ja puhkenurka põgenesid peamiselt noormehed

Mitte ühtki mossis nägu: talvevõlumaal naeratavad kõik!

Mantlipärijad: juubeliballi
korraldab e17

Peoõhtu jutud: balliõhtul tundub iga
vestluskaaslane veelgi võluvam

Petlik jäisus: iga jääkuninganna sees on
peidus üks soe naeratus

MARDI- JA KADRIPÄEV VS HALLOWEEN

ANNA WEIDEBaum

Traditsiooniliselt on mardi- ja kadripäev eestlaste põline püha ning minagi käisin väiksenä röömsa meelega uksele, seljas kostüüm. Kuid aina enam tungib pildile ka importpüha Halloween.

Halloween on püha, mida tähistatakse iga aasta 31. oktoobril. Kuigi seda loetakse pigem kristlikuks pühaks, mida näitab ka nimi (täispikk nimi on All Hallows' Eve, mis on tõlkes "kõigi pühakute õhtu"), on sel arvatavalt siiski paganlikud juured. Halloweeni-kombeid seostatakse keldi festivaliga Samhain, mil inimesed tegid lõkkeid ning kandsid kostüüme kummituste peletamiseks. Tähtpäev on enimlevinud Põhja-Ameerikas, kus on seda tähistatakse massiliselt ning see on nende jaoks sama tähtis kui näiteks jõulud. Sinna juurde kuulub ka uksele käimine ning maiustuste nõudmine.

Mina ja Halloween

Mina olen ise tähistanud sõpradega Halloween'i juba neli aastat. Ma ei tea, mis on nende jaoks tähistamise põhjus, kuid mulle meeldib seda tähistada, kuna ma saan kehastuda kelleks iganes, nõiast Johnny Depini. Kuid me ei ole kunagi käinud ringi jooksmas - mulle vist tundub

kuidagi ebaloosulik meie kultuuriruumis niisama kommi nõuda ning tunnen end veidi liiga vanana ka selle jaoks.

“Mulle vist tundub kuidagi ebaloosulik meie kultuuriruumis niisama kommi nõuda

Mina ja mardi- ja kadripäev

Kui ma veel väike olin, käisin ma iga aastal nii marti kui kadrit jooksmas. See oli suurema grupi sõpradega koos tehes väga lõbus. Kuid mingil hetkel tundus juba natuke veider minna kellegi ukse taha eesmärgiga saada maiustusi, kui me ise ei näe enam väiksed välja. Ma arvan, et kui näiteks mina järgmisel aastal läheksin uuesti oma sõpradega jooksmas, vaadataks meid üpris veidralt. Osad inimesed võivad lausa arvata, et meil on mingisugused kurjad kavatsused.

Kuni selle aastani arvasin ma, et nooremad lapsed tähistavad ikka rohkem mardi- ja kadripäeva, nii nagu minagi tegin. Mina näiteks ei teadnudki, mis see Halloween on ja et see üldse olemas on enne kooliminekut. Aga vaadates oma kümme aastat noorema õe pealt, tähistatakse isegi juba koolis Halloweeni, mitte meie oma pühasid. Sel aastal käisin oma õe ning tema sõpradega kaasas katri jooksmas ning me ei näinud terve aja jooksul ühtegi teist kadrisanti. Ma ei kuulnud ka, et ühelgi mu tuttavale oleksid käinud kadrisandid ukse taga. Seega tun-

dub, et Halloween võtabki üle meie vanad traditsioonid ning üritab süüa välja suure osa meie tavadest. Ning me laseme sellel juhtuda.

Miks nii?

Mulle tundub, et Halloween on osaliselt vähemalt noorte seas levinud just sellepärast, et kogu ingliskeelne internet on sellest vaimustuses. Internet on nii suur osa enamiku (või lausa kõigi) meie elust, et seal levivad trendid paratamatult imbuvad ka meie noorte kultuuri. Samas aga tunduvad rahvakombed kuidagi iganenud ning lisaks vanematele meeltemööda, mis ei pruugi olla nii ligimeelitatud. Kuid mida tuleks teha, et meie traditsioonid jääksid püsima?

Mida teha?

Esiteks tuleks kindlasti ka kadripäeva ja mardipäeva tähistamist koolis kuidagi soosida. Minu väike õde käib Miina Härma gümnaasiumis ning iga aastal tähistavad nad terve kooliga Halloweeni - pannakse kostüümid selga ja kaunistatakse kool ära. Sama saaks ja võiks teha meie oma pühadega. Lapsed võtavad kergesti uusi asju omaks ning see oleks hea viis kindlustada, et meie traditsioonid ei jää tulevikus täiesti importpühade varju. Tahaksin teiseks öelda, et kostüümid võiksid pakkuda rohkem valikuvabadust, kuid nagu tõi välja minu ema, siis poleks need enam meie pühad, vaid lihtsalt kolm Halloweeni. Võibolla ongi see vältimatu, et Halloweeni tähistamine muutub aina populaarsemaks, sest meie endi pühad on nii kaljukindlalt muutumatud. Aga võibolla pole see ka maailma lõpp, kui mõned iganenud tavad vaikselt hääbuvad.

LILLA DAAM, VORSTIVABRIK JA TEISED MÜSTILISED LOOD

KIRKE MARIA LEPIK

Järjest pimedamad õhtud ja tumedad hiilivad varjud tänavanurkadel viivad mõtte rändama. Äkki peitub nende taga rohkem, kui teadus ja ratsionaalne mõtlemine seletada suudavad?

Tartu sündmusterikas ajalugu on andnud ainekalt paljudele kummitusjuttudele ja -legendidele, mis siiani rahva seas levivad. Üks kuulsamaid kummitusi ilmutab end Vanemuise tänaval Eestis Kirjandusmuuseumis. Arvatakse, et Lillaks Daamiks kutsutava kummituse näol on tegemist ühe aadlipreiliga, kes 1913. aastal tolles samas majas õnnetu armastuse pärast enesetapu sooritas ning siiani rahu pole leidnud. Paljud kirjandusmuuseumi töötajad on hilistel tundidel kuulnud samme ja uste paugutamist ning erinevad esemed on tihti seletamatul kombel asukohta vahetanud. Mõned isegi väidavad, et nad lillasse rietatud kummitust lausa oma silmaga näinud on.

Igavene armuvalu

Endises Rahvusrhiivi hoones J. Liivi tänaval tegutsevat samuti üks vastamata armastuse pärast õnnetu lõpu leidnud tütarlaps. 1904. aastal valminud maja oli algselt

Tartu ülikooli ühiselamu. Keegi neiu armunud seal elanud tudengisse ja käinud tal tihti seal külas. Ent ühel päeval saanud noormehe armastus järsku otsa. Selle peale hüpanud südamevalus tütarlaps neljanda korruse aknast alla ja kummitavatki seitsaadi endises ühiselamus. Korduvalt on kuulnud tikk-kontsade klõpsumist ning nähtud on valget varju, mis üle seinte libiseb. Augustis kolis endisesse Rahvusrhiivi ajutiselt TÜ majandusteaduskond, nii et nüüd avaneb majandustudengitel hea võimalus kummitava neiuga tutvust teha.

Hirmuäratav vorstivabrik

Eriti õõvastavad juhtumised olevat aga aset leidnud teise maailmasõja järgsel ajal Soola ja Aleksandri tänava nurgal. Nimelt räägitakse, et seal varemetes olevat tegutsenud vorstivabrik, kus inimlihast ja luudest vorsti keedeti. Kuuldus-tele säärasest võikast tegevusest andsid hoogu sagedased inimeste kadumised ning Tartu turul müügil olnud kahtlase sisuga vorstid ja süldid. Kuulujutud vorstivabrikust jõudsid lausa KGB ametnikeni. On säilinud kiri, milles lubatakse vorstivabrikust kuulujutte levitavad inimesed vastutusele võtta. Räägitakse veel, et kannibalistliku äri tegelenud 6 inimest - 2 juuti, 2 venelast ja 2 pikemat aega Venemaal elanud eestlast. Mõne vorsti sees oma lõpu leidnud isiku hing uitavat siiani Aleksandri tänava kandis ringi.

Kuidas Toomemäel kergesti rikastuda

Ent Tartus leiduvat ka vaime, kes hirmu ja õõva külvamise asemel hoopis rikkust toovad. Näiteks

olevat võimalik Toomemäel kerge vaevaga igavesed rikkused omandada. Selleks hangi kuskilt üks must kass ja pane ta kotti. Seo kott 99 sõlmega kinni, iga sõlm aameniga kinnitatud. Jõuluõhtul mine Toomemäele ja käi 3 korda ümber toomkiriku varemete, kott käes. Siis ilmuvat keegi varemetest, kes küsib: „Mees, mis müüa?“ Talle tuleb valetada, et kassi asemel on kotis jänes ning kott maha müüa. Koti eest saadud rahaga võib poes igavesti maksta, sest see ei lõppevat kunagi otsa!

Kui aga jõuluõhtul õhtusöögilaua tagant Toomemäele ei jõua, võib uuesti õnne proovida jaanipäeva õhtul. Siis istuvat toomkiriku lähedal vana mees, kes igale möödujale mütsitäre mulda annab, mis hiljem kullaks muutub.

Kelles tärkas sügavam uudishimu kummituslugude vastu, võib uusi teadmisi hankima minna ühingu Ronk Ronk kummitus- ja pärimustuuridele, mis toovad päevavalgele Tartu kõige müstilisemad lood.

Allikad:

1. Nuust V. (2004) Tartu kummituste seas on tsaariaegsete soldatite kõrval nii peenest soost daame kui ka tahumatuid tegelasi. Tartu Postimees, 20. jaanuar
2. Erelt P. (2009) Kui Tartus inimestest vorsti tehti. Eesti Ekspress, 11. aprill
3. Jõgi A. (2007) Vorstivabriku hirm lummab tartlasi siiani. Postimees, 13. september
4. Kalmre E. (2000) Lilla Daam. Kogukonna usundiline muistend kui homogeenne tervik. Mäetagused, 13, 63-98

KAINELT SÕTLASEKS

LIIS MARII VALEIKA

Seoses valitsuse uue tubakamüügi kontrollimise poliitikaga, hakkasin järjekordselt mõtlema, kas neid meetmeid on üldse vaja. Kas pole meie ühiskonnas suuremaks probleemiks hoopis alkoholi vastutustundetu tarbimine?

Eestis suitsetab igapäevaselt 30% meestest ja 15% naistest. Võrreldes Euroopa keskmisega on see number tegelikult väike ning aastate jooksul vähenenud. Samal ajal tarbitakse Eestis iga elaniku kohta 8,3l puhast alkoholi, kusjuures WHO hinnangul on üle 6l alkoholi inimese kohta tervist kahjustav. Eesti riik on tubakatoodete müügi takistamiseks ette võtnud mitmeid samme: tubakat ei tohi reklaamida, inimesed peavad kassapidajalt küsima suitsupakke ja varsti ei tohi neid isegi enam nähtaval kohal hoida. Paralleeliks tooksin näiteks kõigile tuntud fraasi „Võtame mõnuga!”, mis, ma julgen väita, on iga teise Eesti elaniku sõnavaras. Selle asemel, et tegeleda tubakale sarnaselt teavitustööga või reklaami piiramisega, tahab riik vähendada alkoholitarbimist aktsiiside tõstmisega. Seal samas unustatakse ära aga meie lõunanaabrid, kus hinnad on pea kaks korda väiksemad. Tulemuseks on tubakatoode-

te tarbimise jätkuv vähenemine ja alkoholi hulgi kokkuostmine.

Paradiisi keelatud vili

Ärge saage minust valesti aru, ma ei poolda tubakatoodete tarbimist, aga arvan, et läheneme alkoholile kui probleemile Eesti ühiskonnas valesti. Peale mitut kümnendit erinevaid piiranguid on alkoholi tarbimine nii noorte kui ka vanemate seas jätkuvalt kõrge. Ka ei nõustu ma jutuga, et noored on rumalad ja proovivadki kõike järele. 2014. aasta seisuga on tubaka tarbimine kooliõpilaste seas vähenenud ligi kolmele protsendile. Usun, et siin on suureks abiks olnud tubakatarvitamise piiramine ja noorte teavitamine suitsetamisega kaasnevatest ohtudest. Ometi on alkoholitarbimine jätkuvalt populaarne lõõgastusviis ja keskmine vanus, kui juuakse end esimest korda purju, on 13,4. Harva vaadatakse viltu noorele, kes ütleb suitsust ära, aga kui öeldakse, et täna olen kaine, siis on harv juhul, kui seda ei kommenteerita või ei üritata ümber veenda. See näitab, et teavitustöö on puudulik ja alkohol on, eriti noortele, miski hea, mida

vahele saada. Jah, alkoholi justkui tehtaks raskesti kättesaadavamaks hindade tõstmisega, kuid hinnatõusud noori ei puuduta. Enamik noori ei vastuta oma raha eest ise ja võimalusi on laialt. Ma ei ole veel oma lühikese tarbijakarjääri jooksul kohanud situatsiooni, kus peol jääb joomata, sest pool liitrit Viru Valget ei ole enam 8, vaid 10 eurot. Alati on võimalus valida odavam pudel või tehakse sõpradega hoopis kiire *roadtrip* Valka. Meie generatsioon on nutikas ja leiab võimalusi. Mis aga võib aidata, on realselt noorte harimine.

„Nähtamatu” kahju

Võin julgelt väita, et iga kooliõpilane teab passiivsest suitsetamisest ja on vähemalt korra näinud pilti suitsetaja süsimustadest kopsudest. Vähene hulk eestlasi teab aga passiivsest joomisest. Tahate füüsilist ohtu? Erinevalt tubakast, ei jõua kaine kaaslase kehasse alkoholi, aga üle piiri joomisega võib kaasneda nii füüsiline kui ka vaimne vägivald. Lisaks, mõelge, kui mitut ahelsuitsetajat te teate? Fakt, et praegused kolm pakki päevas võivad nad tulevikus aheldada kopsuvähiga voodisse, nende elu hetkel liiga suurel määral ei mõjuta. Nüüd aga mõelge, kui mitut alkohoolikut te teate, kelle pere- ja tööelu on piltilus? Alkohol mõjutab suhteid, hullel juhul töö ka äärmist ja kodu. Sotsiaalne mõju on kõvasti tugevam alkoholil kui tubakal ning mitte ainult tarvita- ja jaoks, aga ka ta lähedastele. Passiivne joomine ei pruugi tähendada füüsilist kahju, vaid vaimset survet. Halba eeskujuga, mis jääb külge alkohoolikute lastele ning on mingil viisil nendega terve elu.

Rääkides alkohoolikuga kooselamise tõttu halvenenud psühholoogilisest tervisest, ebatervest käitumisest ja üleüldiselt kahjust, kasutatakse väljendit kaassõltu-

vus. Lihtsalt selgitades on kaassõltuvus sõltumine lähedasest, kes on sõltuvuses mingist keemilisest aineist, enamasti alkoholist. Seda saab võrrelda ükskõik millise sõltuvusega: kui alkohoolik ei suuda veinipudeli ostmisele vastu panna, siis kaassõltlane ei suuda jätta koristamata katki läinud veiniklaasi. Kogu tema energia läheb alkohooliku elu lihtsustamisele. Iseenda jaoks aega ei jää. Kaassõltuvus on kahjulik inimese vaimsele tervisele, sellepärast on ka passiivne joomine kahjulik. Need kahjud ei ole võibolla silmaga nähtavad, aga need on eluaegsed. Tulevikus otsivad kaassõltlased jätkuvalt kaaslase, keda kontrollida või kelle eest hoolitseda, sest nad tahavad olla vajalikud. Lisaks ei oska nad iseendale elada, pidevalt on nende elu keerelnud kellegi teise ümber.

Liiga vara täiskasvanuks

Tavaliselt on kaassõltlasteks alkohooliku elukaaslased, kuid halvemal juhul algab see juba lapsepõlves. Näiteks üksikvanemate lapsed, pole kaaslasi, kes vanaema eest hoolitseks ja kohustused jäävad noorele. Vanem ei pruugi olla vägivaldne, kuid stress, ko-

husetunne ja hirm on piisavad, et kahjusid tekitada. Võib-olla ütlen nüüd midagi kohutavat, aga sellisel noorel oleks lihtsam, kui vanem oleks päriselt vägivaldne, sest siis oleks millegagi tõestada ja õigustada viha ning valu. Selle asemel otsitakse õigustusi vanemale, et vähemalt mingit põhjust oma kannatamisele leida. Sõbrad soovivad: „Räägi temaga, seleta talle...”, aga olles igasuguseid abinõusid proovinud, on teada, et neist ei ole kasu. Sõpradele võib ju purjus vanem tunduda lihtsalt naljakana, aga igapäevaselt kurnab noort

“Tulevikus otsivad kaassõltlased jätkuvalt kaaslase, keda kontrollida või kelle eest hoolitseda.

halb keskkond. Õppimine kannatab, kodus olemine on piin. Kui on juhuslikult veel ka väiksemad vennad-õed, on olukord veel keh-

vem. Kooliõpilane ei peaks käima tööl, ei peaks vastutama kodu korrahoidmise eest ja päevade kaupa muretsema oma vanema eest, kes tundub rohkem lapsena kui sa ise.

Kaassõltuvuse mõju jääb külge terveks eluks ja mõjutab edasisi suhteid ja valikuid. Vale arusaama järgi ei kasva need noored padukarsklasteks või alkoholivihkajateks. Ka mina ei vihka mitte alkoholi, vaid selle kuritarvitamist, kuna üle juues ei riku sa ainult iseenda, vaid ka oma lähedaste tervist. Passiivne joomine on päriselt olemas ja mitte ainult vanemate-lastesuhetes, vaid ka noortevahelistes suhetes. Tulles tagasi mu jutu algusesse, valitsuse lähenemine alkoholile on vale. Alkohol on tabuteema, aga mõjub vaimsele tervisele ja sotsiaalelule hullemini kui ahelsuitsetamine. On vaja rohkem märgata ja tunnistada, et kuigi alkohol on vahva lõbusaks õhtuks, siis suurem sõprus promillitekitajaga on probleem endale ja lähedastele.

Allikas: alkoinfo.ee

Petlik pilt: alkoholismi pealispinna all on peidus lõputud probleemid.

PILT: SANDRA VÕSASTE

JOON, ET UNUSTADA (KÕIK MORAALSED VÄÄRTUSED)

JOHANNA KARJUS

Ma pole siin seda artiklit kirjutas selleks, et mingit loengut alkoholi kohta pidada. Mind lihtsalt hämmastab, mis noorte inimestega tänapäeval toimub. Ma ei mõtle siinkohal praegu ainult alkoholi tarbimisharjumusi, vaid ka eelnevaga seoses olevat noorte ülikehva vaimse tervise seisundit.

Juhtusin paar nädalat tagasi lugema artikleid alkoholi ja vaimse tervise kohta. „Suitsiid on 15-29 aastaste Eesti noorte suurim surma põhjus.“ „Eestis joodi 2016. aastal iga elaniku kohta 8,3 liitrit puhast alkoholi.“ Boom. See lõi mind tõsiselt pahviks. Kuidas me nii kaugele oleme nende „harjumustega“ jõudnud? Mis valesi on?

Stressis õpilased

Õppides gümnaasiumis ja üritades samal ajal teha kõike muud, mida ühiskond ette näeb, sealhulgas näiteks tervisliku eluviisi jälgimine ja hobidega tegelemine, tekib õpilaste seas tahes tahtmata stress. Eks me kõik teame neid meme'sid ja videosid kannatavatest õpilastest, kes töödeks või esitlusteks valmistuvad. Vahel lihtsalt tahaks kõigele käega lüüa ja peole minna ning napsutada või lihtsalt terveks nädalaks enda tuppa sulguda. Ja mõnikord sa teedki

seda: lähed keset arvestuste nädalat kolmapäeval Shootersisse, sest lihtsalt ei jõua enam õppida. Või siis nutad keset õppimist kõogi põrandal pool tundi. Okei, ärme räägi õpilaste stressitaluvusest ja haridussüsteemi kitsaskohtadest, vaid hoopiski sellest, kuidas me suhtume alkoholi ja milleni see meid viia võib.

Pohmakate nõiaring

Ilmselt kõik teavad, et alkohol pärsib neuronite tööd ja kahjustab neid. Järgmine päev pärast pidu on maru kehva olla, pea valutab, esineb dehüdratsioon ja vitamiinipuudus. Tuleta nüüd meelde, millised olid su emotsioonid ja lubadused sellel päeval. Ilmselt kuuluvad nende hulka kahetsus ja lause „Ma ei joo nüüd enam pikka aega.“ Aga miks sa seda siis endale uuesti meelde ei tuleta, kui jõuab järjekorner peopäev kätte? Miks sa tahad kogeda seda ebameeldivat tunnet uuesti? Ilmselt sellepärast, et alkohol justkui aitaks, aitaks unustada, lõdvestuda ja lõbutseda. Kuid seda vaid mõneks ajaks. Aga sa tunned, et asi seegi. Ja ring kordub: hommikul jälle paha, järgmine nädalavahetus jälle peole. Kui palju aega oma väärtuslikust elust raiskad sa oma pohmelli ravimiseks?

Mitte ainult füüsiline kahju

Kui räägitaks alkoholiga kaasnevatest terviseriskidest, siis automaatselt kujutame endale ette pohmakat, maksakahjustusi, neuronite hävimist ja õllekõhtu. Alkoholil on väga suur mõju inimese vaimsele tervisele ja vastupidi, häired vaimses tervises võivad põhjustada alkoholi tarbimist. Ma võiksin siin pikalt rääkida, kuidas noortel tekivad ärevushäired ja apaatia, kui nad tarvitavad sagedasti suures koguses alkoholi. Kuid läheksin kohe kõige julmema nähtu-

se juurde: suitsiid. Teema, millest ei julgeta rääkida, see on tabu. Statistika räägib, et 60% suitsidentidest on surma hetkel veres alkoholi ja 60% suitsidentidest on alkoholi liigtarvitajad. Statistika räägib enda eest. Tihti ei võeta alkoholi joobes vastu adekvaatseid ja mõistlikke otsuseid. Alkohol võimendab tundeid. Mida rohkem inimene regulaarselt joob, seda närvilisemaks, agressiivsemaks ja halvatujulisemaks ta muutub. Regulaarne joomine alandab ajus serotoniini taset, mis võib viia depressioonini. See tähendab seda, et kui inimesel juba on depressioon ja ta hakkab regulaarselt jooma, siis sellega ta süvendab oma depressiooni. Kahjuks niimoodi lõpuks enesetapuni jõutaksegi.

“Alkohol pole lahendus probleemile, see on probleem.

Probleem, mitte lahendus

Ilmselt ei saa gümnaasiumis käia ilma, et õpilasel korra stressi ei tekiks. Stressi leevendamiseks pole aga tingimata vaja jooma minna. Alkohol pole lahendus probleemile, see on probleem. Vali mõni teine lahendus, neid on palju. Mine trenni, võta terve päev ja lihtsalt maga, võta ette mõni seiklus, mine karju keset metsa (parim lahendus imo), tegele enda ja oma emotsioonidega, ära suru neid alla. Räägi probleemist enda lähedastele, mitte viinapudelile. Kui olukord lahendust ei leia, tuleks pöörduda professionaalse abi poole. Abi palumine pole häbiasi. Elu on kingitus, hoidkem ennast ja oma tervist!

NOORED, PEOD JA KADUMISED

GRETE ISABEL HUIK

2017. aasta septembris on kaduma läinud kümneid ja kümneid inimesi, neist valdav osa alla 30-aastased noored inimesed. Enamus leitakse enamasti elusalt, vahel ka surnult. Ent pole ka väga harvad juhused, kus kadunut ei leitaigi.

Veel tänaselgi päeval on nad kui maa alla vajunud. Heaks näiteks saab tuua Võrus kadunud Markkuse, kel täitus 24. oktoobril kaks aastat kadunuks olemist. 2015. aasta oktoobris, kadumise hetkel, oli noormees vaid 17-aastane. Markkuse juhtum näitab, et mida aeg edasi, seda väiksem on tõenäosus inimest leida. Sel aastal, ööl vastu 26. oktoobrit kadus Tartus 20-aastane üliõpilane Renet Joosep Järv, kes leiti järgmise päeva hilisõhtul Raadil asuvalt tühermaalt surnuna. 29. oktoobri ööl kadus Pärnus peale Hommiku tänaval asuvast ööklubist lahkumist 19-aastane Johannes. Neid kolme noormeest ühendab üks - nad kõik kadusid ööl peale pidutsemist.

Kas peod on süüdi noorte inimeste kadumises?

Arvan, et paralleelid pidude ja kadumiste vahel pole tõesed. Inimesed kaovad reeglina siis, kui nad pole enam adekvaatses seisundis. Võtame Reneti. Poisil oli õhukese tagi taskus

kiipkaart, ent õpilasküla ukse taga ei suutnud ta seda üles leida. Võib-olla teen ma ennatlikke järeldusi, kindlasti ei tea ma, mis Reneti peas tol hetkel toimus, aga kaine inimene suudab leida oma taskust kaardi. Kui mingil põhjusel olekski see jäänud leidmata, siis kaine inimene ei hakka astuma suvalises suunas, kaldudes mitmeid kordi ühelt teelt kõrvale, vaid oleks otsinud mingisuguse sooja koha, kus öö mööda saata.

Eesti noorte seas on alkohol väga populaarne. Muidu vaikne ja tagasihoidlik noor on pärast vägijoogi tarbimist seltskondlik tantsulõvi, kes ei kohku millegi ees tagasi. See on probleemiks mitte ainult viimaseid aastaid alaealistel, vaid ka 13-aastastel, sest keelatud vili maitseb kõige paremini. Kui lapsevanem sellest teada saab ja oma võsukest manitseb, siis tunneb laps, et temaga on ülekohtuselt käitunud ja on vaja veel protestida. Panen vane mad muretsema ja ei lähe pärast pidu kokku lepitud ajaks koju, lähen hiljem või järgmisel päeval ning vane matele olen kättesaamatu.

Täiskasvanud inimesel pole enam vaja vanematele midagi tõestada. Kooli või töö kõrvalt on hea end nädalavahetusesti lõdvaks lasta, klubise minna. Nii Renet kui Johannes kadusid pärast klubis pidutsemist. See näitab, et ka täiskasvanud ei suuda pidada piiri. Need kaks noort meest pole kindlasti ainsad, aga kahjuks sai piiride mittetajumine vähemalt ühele neist saatuslikuks. Need on järjekordsed hoiatused tervele ühiskonnale, et midagi on valesti ja peab veel enam tähelepanu pöörama alkoholi liigtarbimise vähendamisele.

Vägivallatunnusmärkideta surnukeha

„Surnukehal puudusid välised vägivallatunnused“- viimasel ajal pea-

aegu iga artikli, mis räägib kadunud inimese leidmist, lahutamatu osa. Mis paneb need noored ja ka vane mad inimesed surema, kui vägivald seda ei tee? Praegusel aastaajal on tihtipeale tegu alajahtumisega. Inimene ise tihti enam ei tunne, et tal on külm, mistõttu on see eriti ohtlik. Sellepärast ei tohiks ka lasta õhukese riietusega sõpra üksi koju kõndima, kui väljas on jahe. Tema võib tunda, et on lihtsalt pikast kõndimisest väsinud ja heidab korra kuskile kraavi puhkama, ent tegelikult läheb sinna, nii karmilt, kui see ka ei kõlaks, surema.

Kadumine kui hirmutusvahend

Kuigi inimese kadumises või surmas pole midagi positiivset, saab neid ära kasutada, et noori justkui hirmutada. Inimene teadvustab, et kergekäeline suhtumine pidudesse ja meelemürkidesse võib viia ka tema enda kadujate nimekirja. Pean tunnistama, et kui Renet ja Johannes väikese vahega kadusid, mõtlesin, kuidas see üldse võimalik on. Teadvustasin enda jaoks taas, et alati peab säilitama adekvaatsuse. Olla võimeline vägivalda korral abi kutsuma või lihtsalt leidma õige kodutee. Nii saan tagada iseenda ohutuse.

Kui vaid meie kultuuris ei kuuluks alkohol iga peo juurde, võiks meil kadumisi ja surmasid palju vähem olla. Vanemad - mitte ainult lapsevanemad, vaid ka vanemad sõbrad, tuttavad, koolikaaslased võiksid ja peaksid olema head eeskujud, et midagi muutuks. Mõelgem selle peale ja hoidkem oma sõpru ja lähedasi! Nüüd, kus on uksele koputamas jõulupeod ja aastavahetuspäevad, tuleb olla eriti tähelepanelik ja abivalmis! Kaarega sõit, et viia alkoholiga liialdanud sõber kenasti koduukse taha, tagab südamerahu ja võib päästa elu!

PATSIST TIRIMIST EI PEA KEEGI VAIKIDES KANNATAMA

ANONÜÜMNE

Olgu see USA Hollywoodi tegelaste massiline süüdistamine või väikese Eesti riigi enda tipp-poliitiku Taavi Rõivase ahistamis-skandaal, kohe kindlasti on ahistamine, seksuaalne ärakasutamine, kuidas iganes seda kutsuda, tänase päeva kõige põletavam teema.

Inspireerituna tuttava üleskirjutustest - mul on kahju, et miski nii skandaalne on tegelikult igapäevane nähtus. Paljud usuvad, et seksistlik käitumine ongi haruldane. Paljud imestavad selliste inimeste nagu Harvey Weinstein ja John Besh käitumise üle, kuigi käituvad ise sarnaselt, ilma et ise sellest arugi saaksid. Tõesti - on juhtumeid, kus süüdistaja näol on tegu omakasupüüdliku inimesega, võltssüüdistamisega või arusaamatusega. Kuid need vähesed juhtumid ei tähenda, et reaalselt kriminaalsed, inimtundeid ignoreerivad ja lihtsalt solvavaid olukordi üldse ei eksisteeri. Kas asi on tõesti nii hull, kui paistab? Noore inimesena võin öelda, et jah. Ning hullu asja teevad veel hullemaks pisiasjad: seksistlikud naljad, juurdunud arhailine mõtteviis, võimuahelad tööl, koolis, isegi sõprade seas. Esitasime küsimused ka meie koolikaaslastele, ning meile laekus 74 vastust-nii mõnigi neist üllatav.

Miks nüüd?

Kindlasti tekitavad palju skeptitsismi ülestunnistused, mis on tulnud hetk enne valimisi, võistlusi või kellegi karjääri tipphetkel. Ka ise hakkasin kahtlema mõne ohvri ülestun-

nistuse siiruses - miks nüüd, aastaid, aastakümneid hiljem tullakse sellise infoga lagedale? Mis pani neid inimesi nii kaua aega vaikima? Kuid ei - põhjuseks pole kättemaksuks kellegi karjääri lammutamine. Ka ohvri endal on ju valus sellist olukorda meenutada, see on justkui haavale soola raputamine.. Traumast üle saamine võib võtta aastaid, liidame sellele kõigele veel aja, mida võtab julguse kogumine. Hoolimata kõigist tänapäeva negatiivsetest aspektidest, oleme tulnud vaid paarikümne aastaga väga kaugele - võiks öelda, et meie ühiskond on tolereerivam kui kunagi varem. Inimesed on julgemad võtma sõna tunnistades seda probleemiks ning kaitstakse oma väärtusi, minnes tänavatele protestima, moodustades gruppe, ühinguid, tehes end nähtavaks meedias. See annabki inimestele viimaks julguse oma probleemiga kellegi poole pöörduda. Teades, et üle kogu maailma on olemas inimesi, kes abivajajaid jäagitult toetavad, julgeme nendega liituda ning oma muresid jagades teiste elusid paremaks muuta. Mitte keegi pole üksi.

Mitte ainult USAs

Kui mainida oktoobrikuist ahistamis-skandaalide uputust, siis tuleb paljudele esimesena meelde Kevin Spacey või mõni teine Hollywoodi tipptegija, eestlastele on võibolla tuttavam Taavi Rõivase kiiresti mahasalatud skandaal. Kuid tegelikult ei pea probleemiga kokkupuutumiseks minema ei Postimees.ee kodulehele, Malaisias toimuvale peole ega ka kuulama Donald Trumpi kõnesid. Küsige ainult mõnelt oma sõbrannalt, emalt, õelt, kooli- või töökaaslaselt: võin garanteerida, et kõik teavad kedagi (kes teavad kedagi), kes

on kokku puutunud kas sõna otseses mõttes ahistamisega või vähemalt *catcall*imisega. Kuigi ahistamisjuhtumid on rohkem levinud naissoost

“ Isegi kui oleksin näinud, siis ma ei ole kindel, et ma päriselt midagi teeks. Ma tahaks öelda, et teeksin, aga ma ei ole kindel.

isikute seas, siis ei tohi unustada, et ka mehi on võimalik seksuaalselt ahistada ning see ei ole kuidagimoodi aktsepteeritavam kui naiste olukordades. Kui küsisime koolikaaslastelt, kas nad on kunagi puutunud kokku seksuaalse ahistamisega, vastasid vaid kümme inimest jaatavalt. Jagati lugusid nii koolis, peol kui tänaval juhtunust. Kaks lugu olid seotud ahistamisjuhtumitega bussis seoses vanemate meestega.

Mis on seksuaalne ahistamine?

Siinkohal võib tekkida küsimus, kuidas ahistamist üldse defineerida? Julgen öelda nii: su õigusi on rikutud, kui ka pärast keelamist jätkatakse sulle liiga tegemisega. Ahistamise defineerimine on juba iseenesest veidi keeruline ning paljude inimeste arvamusel lähevad siinkohal lahku. Kuid kindel on see, et ahistamise piiride määramine ei tohiks jääda kriisiolukorras ahistaja ülesandeks. Olles kuulnud mitmetelt tuttavatelt,

kuidas neid on peol ebameeldivalt koheldud või tänaval järele karjutud, ning olles ise samas olukorras olnud, julgen siiski väita, et lootus pole veel kadunud.

Viisid aitamiseks

Meie küsitlusele vastanutest pea-aegu 15% vastasid, et on ise kedagi ahistanud, samas seda võibolla taipamata või mitte halba soovides. (See arv on üks protsent suurem sellest, mitut inimest on kunagi ahistatud.) 20,3% vastasid, et on ise ahistamist pealt näinud. Suur osa, kes nii vastasid, ütlesid, et astusid ka olukorrale vahele: mõned kasutasid jõudu, mõned sõnu. Kutsuti turvamehi ning eemaldati ohver olukorrast. See näitab, et aitamine on tegelikult lihtne. Esiteks tuleks teadvustada, et selline probleem eksisteerib ning iseenesest see ei kao. Kõige olulisem on end usaldusväärsete infoallikate abil kurssi viia, miks selline probleem tekkinud on, miks see ikka veel eksisteerib, kes on ohvrid ning kuidas ise sellise olukorraga ükskõik mismoodi kokku puutudes käituda võiks. Teiseks, alati on võimalus olla ise hoolivam, aktsepteerivam ja märgata, kui keegi on hädas. Olgu see sõber, ema või vihavaenlane. Kui märkad, et keegi peab seisma silmitsi taunitava käitumisega, siis sekku olukorda. Pole vaja enam kellegi ebaviisakat käitumist vabandada sõnadega „ta ei oska end muud moodi väljendada”, „sa reageerid üle” või „see on alati nii olnud, kannata ära”. Ka seksistlikud naljad, nagu ka rassistlikud, võivad olla kohatud ning üle piiri minna. Küsi endalt, kas selline märkus tõepoolest arendab vestlust edasi või oleks see parem enda teada jätta. Heaoluühiskonnas elades võiksime olla avatud muutustele mitte ainult majanduslikes ja korralduslikes piirides, vaid ka muutustele mõttemaailmas ja põhimõtetes. Patsist tirimist ei pea keegi vaikides kannatama.

KAS SA TUNNED, ET SA OLED KUNAGI KEDAGI (SEKSUAALSELT) AHISTANUD, KASVÕI ISE SEDA TAIPMATA VÕI MITTE TEISELE HALBA SOOVIDES?

EI

JAH

KAS SIND ON KUNAGI (SEKSUAALSELT) AHISTATUD?

EI

JAH

KAS TEAD KEDAGI, KEDA ON (SEKSUAALSELT) VÄÄRKOHELDUD?

EI

JAH

KAS SA OLED PEALT NÄINUD AHISTAMIST?

EI

JAH

LILLA MAJA, KUS MÕÕDUKS ON MÕISTLIK KOGUS

SANDRA VÕSASTE

Usinad abiturientid käisid 16. novembril sabas inimestel, kellest võiksid neile tulevikus kolleegid saada. Mina veetsin töövarjupäeva Tartu vangla müüride vahel.

Algklassides tahtsin politseinikuks saada, kuid tõele au andes ei ole ma kunagi näinud vanglas karjäärivõimalust. Ropka elanikuna juhtun sellest lillast majast aga üsna tihti mööda sörkima ning avastan end iga kord mõttelt, et mis elu nende pisikeste trellitatud akende taga elatakse. Mulle on alati tundunud, et vangla on oma süsteemiga nagu omaette maailm, mille elanikudki mõtlevad hoopis isemoodi ning mis kinnisuse tõttu ka üsna põnevalt ja müstiliselt mõjub. Samas olen alati kahelnud, kas asutus täidab oma eesmärgi - vangla esmane ülesanne ei peaks olema mitte karistamine, vaid süüdimõistetute taasühiskonnastamine.

Värvikad varjutajad

Huvilisi oli kohale tulnud palju, huvitaval kombel vaid neli neist poisid. Kõik pidid maha jätma oma telefonid, ükshaaval läbiti dokumendikontroll ning seejärel peatusime hoonete ja jalutusplatside vahel, et rühmadesse jaotuda. Kui ametnikud olid igaks juhuks üle korranud, et me vangide tähelepanupüüdmiskatsetest välja ei teeks, hakkasid paar

ülemise korruse kinnipeetavat nagu tellimise peale akendele koputama. Seepeale sosistas üks tüdruk itsitades sõbrannale ning näitas näpuga akna poole: „issand, juba lehvivad.” Mulle jäi kõrva ka ühe noormehe erudeeritud mõtteavaldus: „Mina küll neid ei karda, midagi on, siis panen kohe peaga näkku. Samas siin ei julge ka, igal teisel on HIV või midagi.” Palun ärge pange mind nendega ühte gruppi, mõtlesin endamisi.

Oma (mõtte)maailm

Vanglamüüride vahel hakkab inimese mõistus nähtavasti hoopis teistmoodi tööle, tavamaailmast tulnule tundub selliste seoste loomine lausa hämmastav. Näiteks olla mingil ajal tekkinud trend hakata moslemiks. Teed Allahi juurde hakati rohkem leidma aga siis, kui keegi oli avastanud, et islamiusulistel on võimalik saada eritoitu ning et palvematt sobib ideaalselt trennitegemiseks. Heitnud pilgu lõunasöögikärusse ning näinud üksteisest suhteliselt eristamatut kartuliputru, kastet ja tõenäoliselt peeti, ei saa seda värsketele usklikel ausalt öeldes ka liialt pahaks panna. Kontaktisiku sõnul liiguvad uudised kinnipeetavate vahel kiiremini kui töötajate seas. Teinekord on juhtunud, et ringkäigul sektoris pärib mõni vang uudise kohta, mis teenistuja kõrvugi veel jõudnud pole. Nagu hiljem teada sain, liiguvad uudised kambrite vahel väikeste kirjade ehk maljaavade kaudu, mida vangidele teada kanaleid pidi edasi liigutatakse.

Mafioosnikuid ei ole

Minu kõrvu puutunud eksiarvamus, nagu hoitaks hoovi nurgas, pisut eemal asetsevas majas mafiososse, kes ei tohi teistega kokku puutuda, on ilma mingi tõe-

“**Palvematt sobib ideaalselt trennitegemiseks.**

põhjata. Organiseeritud kuritegevuse liikmeid hoitakse Viru, naisi aga Tallinna vanglas. Pealinna külje all Maar-dus tegutseb vana aja jäänuk - vangla-haigla tuberkuloosipõdejatega tegelemiseks. Tartu vangla spetsialiteediks on narkosõltlased, seksuaalkurjategijad ning lastega emad, eraldi osakond on ka psüühiliste probleemidega inimeste jaoks. Peale nende paari kategooria vange millegi alusel ei eraldata, kokku võivad sattuda kõik maksupetturitest tapjateni. Julgeolekuosakonna töö on aga tagada, et need vangid, kes mingil põhjusel kokku sattuda ei tohiks, üksteisest eraldi püsiksid. Näiteks võib tuua juhu, mis pätimaailmas pole vist väga erakordne - üks kurjategija on teise välja andnud.

Valvurid säilitavad huumorimeele

Meile tutvustatakse valvuritööd jutu järgi ühes „hullemas” osakonnas, kus on palju probleemseid, n-ö kogenud vange, ka eluaegseid, läheduses istub näiteks Ustimenko. Eluaja pikkust karistust kandvad vangid pidid tihti ühed mõistlikumad olema - nad ju teavad, et minna pole neil kuhugi ja milleks enda suhteid valvuritega raskemaks teha. Kui pärast 30 istutud aastat avaneb võimalus armuandmiseks, aitab hea käitumine ehk kaasagi. Seal sektoris on aga palju tihe-daids kartsaskäijaid, ringkäiku tehes kasutavad valvurid alati ettevaatusabinõusid, näiteks prille. „Imelikult

rahulik päev, keegi pole veel isegi s*taga loopinud ega midagi,” tõdeb nooruke naisametnik, teised muigavad. Valvuritega juttu ajades hakkab üldse silma isemoodi, pisut must, kuid vaba huumorimeel. Nad leiavad ise, et pidevalt pingelises keskkonnas aitab see „tervet mõistust säilitada”. Vaevalt jõutakse aga rahulikku päeva mainida, kui raadiosaatjast kostub kellegi hää, mis teatab, et on vaja viia läbi üks saatmine. Kogenud meesvalvur, meie varjutatav, viipab meid endaga kaasa ning hakkab hoogsal sammul minema.

“**Uudised liiguvad kinnipeetavate vahel kiiremini kui töötajate seas.**

Kõike mõistlikus koguses

Meie saadetavaks on silma järgi minust mõne aasta vanem erarietes noormees. Pärides tagasihoidlikult, miks teda liigutatakse, vastab valvur, et see on eeluurimise lõppemise ning süüdimõistva otsuse tõttu. On tarvis läbi käia laost ning jätta sinna hoiule kinnipeetava isiklikud asjad. Lao eesruum meenutab pisut arstikabinetti - teenistuja istub heledate seintega ruumi laua taga, üks nurk on kardinatega eraldatud, riiete vahetamiseks. Nurgast vaatab meile üle öla vastu üks jõuluvanahabemega vanamees, kes püüab kraanikaussis püüdliselt puhtaks saada oma ammulõikamata küüntega porivärvi käsi. Esialgu kamandatakse meie esikorditav lahtiriietumiseks teise kinnipeetavaga koos nurka kardina taha, kuid ka tema kergenduseks saadetakse vanamees järgmisesse ruumi. Valvur pärib aga noormehelt kõiksugu asju, näiteks: „Noh, oled trenni ikka saanud korralikult teha või? Kambri-naabrid on rahutud, jah? Oot oli

see sinu teema üldse seda karistust siis väärt?” Noormees on võõra inimese familiaarsusest silmnähtavalt mõnevõrra häiritud, kuid kuulu järgi on vangi jaoks igasugune suhtlemine ikkagi kergendus, ning lõppude lõpuks, mis tal parata. Oleme tunnistajaiks, kuidas süüdimõistetu annab hoiule erariided ning proovib selga pruuni oranžide triipudega vanglavormi. Laotöötaja ning valvur veetsid senikaua aega arutledes, kas 25 paari aluspesu on mõistlik kogus või mitte, sest paljude isiklike esemete kambris hoidmiseks kehtib just see mõõt - „mõistlik kogus”. Lõpuks otsustatakse kinnipeetava aluspesuvarud siiski puutumata jätta.

Hirm uue maailma ees

Vangla koristajad ning toidujagajad on vangid, kes ise on avaldanud soovi töötamiseks. See on üks kinnipeetavate taasühiskonnastamise viise, mis on, nagu varasemalt mainitud, vangla peamine ülesanne. Vanade töökspidamise järgi pidavat aga teise omasuguse järelt koristamine olema madalaimale võimalikule tasemele laskumine, tugevad vangid n-ö „ei võta harja”. Vangide hierarhia ning ühiskonnakorralduse juurde käib veel palju muudki, näiteks on vanglad ja osakonnad, kus eelnev istumine näitab, et oled „tegija”, on aga ka osakondi, kust tulekut varjab iga vang (nt. seksuaalkurjategijate osakond). Kuigi gondaids ning kogu sellele eelnenud aega iseloomustavad „panjaatjed” on suuremas osas eurovanglate tuleku tõttu minevikku jäänud, leidub endiselt kinnipeetavaid, kes ei kavatsegi vanast korrast lahti lasta. Aeg-ajalt kohtab ka noori, kes iseenda autoriteedi tõstmiseks vanemate vangide silmis vana slängi kasutavad, näiteks vastatakse küsimusele, et kustkohast nad tulevad, „из пятой”, ehkki nende eluajal pole ühtki Eesti vanglat numbri järgi kutsutud. Vanade vangide püüdu iidse korra küljes rippuda võib veel kuidagi

mõista - väljas ei ole neil enam midagi, maailm on kinniistumise ajal nii palju muutunud, et nad kardavad, et ei saagi seal hakkama. Näiteks jutustasid valvurid, kuidas mõni vana vang näinud isegi pangaautomaate pärast vabanemist esimest korda. Seepärast tunnistab ka noor naisvalvur, et seda tüüpi vangidele võib välja mõelda ükskõik milliseid abiprogramme, kuid tahet neil pole ning varem või hiljem satuvad nad lillade müüride vahele tagasi.

Kuuetunnise päeva lõppedes on mõtlemisainet kauemgi, kui võtab vangla juurest Ropka südamesse kõndimiseks. Ehk mitte niivõrd tulevase ameti, küll aga elu suhtes üldiselt.

Eelnev on kirja pandud minu nähtu ning vanglatöötajate jutu põhjal.

Sõnaseletused:

***Maljaavad** - Kirjad, mida vanglas erinevaid varjutatud kanaleid pidi kambrite vahel edastatakse

***Juri Ustimenko** - sarimõrvar ja Eesti noorim eluaegne vang

***Karts** - karmistatud tingimuste-ga üksikkong, kuhu kinnipeetavaid vanglasisesest korrarikkumise eest saadetakse. Kartsas kannab vang teistsuguseid riideid, päeva ajal ei saa lesida voodil ning ka jalutamistingimused on hoopis piiratud.

***Eurovangla** - uut tüüpi, teisisõnu kamber-tüüpi vangla. Vastandiks on tsooni- või laager-tüüpi vangla, kus kinnipeetavad päevasel ajal ringi liikudes hoopis rohkem kokku puutusid. Praegu mõõdub suurem osa ajast paarikaupa kambrites.

***из пятой** - tähendas, et kinnipeetav oli tulnud Tallinna vanglast. Kuni gondate aastateni oli Tallinna vangla asemel Parandusliku Töö Koloonia nr 5.

RACHEL KÕLLO

Täpselt selline küsimus tekis meil Miilanguga, kui erinevaid piparkooke proovida otsustasime. Ühel päeval pärast tunde kogunesime raamatukokku ja degusteerisime viit erinevat piparkooki ning hindasime neid viiepallisteemis.

Toimetaja märkus: tegu oli pimetestiga, nimetused lisati juurde hiljem

Marmitoni piparkoogid

Õhukesed piparkoogid, mida on hea pakendiga osta ja siis kohe põske pista. Just need olid meie arvates parimad. Maitse oli natuke petlik, nimelt esimese ampsuga tundus, nagu oleks hammustanud natuke ne liiva ja asi tundus sekundiks imeplik, kuid edasi läks maitse paremaks – oli tunda vürtsu ja tekkis tahtmine võtta järgmine. Leidus ka natukene negatiivseid aspekte, näiteks see, et kuna see on niivõrd õhuke, siis jääb see väga kergelt hammaste külge. Muidu Miilangu poolt pöidlad püsti! Ja soovitus meilt: ärge tervet pakki õppimise käigus üksi ära sööge, hiljem hakkab väga paha.

Marmitoni piparkoogid apelsinitükkidega

Taaskord õhukesed piparkoogid ja peaaegu samad, mis eelmised, kuid neil oli apelsinihõngu juures. Leidsime, et need olid suhteliselt head,

hiljem jäi mõnus järelmaitse. Üleüldiselt võib pigem rahule jääda. Nende maitsemise käigul tekkis hoopis-tükkis arutelu, kas tegemist on ikka piparkookidega – kes lisab piparkookidele apelsini? Üks meist sõnas, et nende piparkookideks nimetamine on lausa kuritegu.

Kalevi šokolaadimaitselise kreemitäidisega piparkoogid

Välimuselt ei näinud need kuidagi piparkookide moodi välja, vaid meenutasid rohkem küpsiseid, eriti doominot. Põhimõtteliselt on kaks küpsiseplaati, mille vahele on pandud kreem. Maitse on, tõsi küll, vägagi piparkoogilik – on tunda vürtsu, eriti just kaneeli – aga see vahepealne kreem, mida me tuvas-tada ei suutnud, tõmbas maitset natuke allapoole. Lõpuks jäime nõusse, et päris piparkookidega siiski tegemist pole, pigem on need piparkoogiküpsised.

Kalevi krõbedad piparkoogid

Erinevalt eelmistest on need piparkoogid paksud, naljalt need pooleks juba ei lähe. Maitseid jagunesid nende juures põnevalt, mõni meist ei tundnudki siin piparkoogi maitset, samas teise jaoks olid need täpselt need õiged piparkoogid. Küll aga nõustusime, et need ei ole lihtsalt küpsised või koogid, vaid need on pigem rammusad, on tunda või maitset. Leidsime, et nende suurimaks plussiks ongi paksus ja ram-

Marmitoni piparkoogid	4
Kalevi šokolaadimaitselise kreemitäidisega piparkoogid	3,5
Marmitoni piparkoogid apelsinitükkidega	3
Kalevi krõbedad piparkoogid	2,75
Kalevi piparkoogid	2,5

“Ma pole iial nii palju vaeva näinud, et maitset tunda.

musus, sest need tagavad vähesesöömise.

Kalevi piparkoogid

Need piparkoogid teenisid meie käest välja hüüdnime „hingetud piparkoogid“, samuti said need kõige suuremat kriitikat. Maitse poolest on need enamjaolt... maitsetud, jahused või nagu üks hindaja kommenteeris - tehiskud. Kõige karmim tagasiside: „Ma pole iial nii palju vaeva näinud, et maitset tunda.“ Samas leidus meie seas ka neid, kelle jaoks just see maitse väheses piparkoogi väga heaks tegi. Esimese vaatamise peale ütleks, et need on küpsised, mitte piparkoogid ja maitse põhjal võiks üsna sama järelduse teha.

Kokkuvõtteid tehes olime ühel nõul, et igal tootel oli nii häid kui kehvemaid omadusi. Kõige rohkem meeldisid meile esimesed ja kõige vähem viimased piparkoogid. Hindes viiepallisteemis said antud suhteliselt kriitiliselt – naljalt kõrget punktiskoori ei saadud. Leidsime, et see on vajalik, kuna neid vürtsikaid koogikesi võtab suurem osa meist jõuluaajal iseenesestmõistetavalt - millal sõite viimati halba piparkooki?

Loodame, et nüüd on poest piparkooki või kasvõi piparkoogilikku küpsist lihtsam valida.

KÄTRIIN AVARLAI

Jõulud on paljudele kõige kiirem ja stressirohkem aeg aastas, sest kõigile lähedastele tahaks ju kingitusi teha. Kuid mida siis ikkagi teha, kui sul ikka veel lähedastele kingitusi pole?

Kui sinagi oled üks neist, kes endiselt sellega tegelegenud pole, siis uurisin treffneristide käest, et mida nemad selles olukorras teeksid. Siin on 10 asja, mida treffneristid soovivad sellel aastal jõuludeks kinkida

1. Soojad/pehmed sokid - Neid leiab enamikest riidepoodidest, aga kui sul on annet, võid need ka ise kududa
2. Maiustused - Küpseta sõbrale piparkooke või vii talle ta lemmikuid komme
3. Lauamängud - Brain Gamesist saab väga erinevaid huvitavaid lauamänge
4. Oma aeg - Veeda jõuluaega koos lähedastega, koos on parem

TREFFNERISTIDE SOOVITUSED JÕULUDEKS

Minge kelgutama

Veetke aega perega

Ärge hoidke toiduga tagasi, suveni on aega

Vali nendel jõulupühadel vaatamiseks „Visa hinge“ asemel hoopis „Karrate Kid“

5. Raamatud - Rahva Raamatust või Apollost leiab suure valiku raamatuid igale maitsele
6. Kallistus - Kallista sõpra!
7. Märkilise tähendusega ehted - Eesti firma Jacob Colinn teeb graveeringutega nahast käevõrusid
8. Künlad - Võid leida väga erinevaid lõhnakünlaid näiteks Joiki suurest valikust
9. Väiksed asjad Tigerist - Tigerist leiab erinevaid odavaid ja oma-päraseid asju
10. Kinkekaardid - Kindel valik on kinkida mõne ostukeskuse või poe kinkekaart, nii saab ta omale ise meelepärase kingi valida

TEE ISE JÕULUKINGITUS

1. Tee ise kehakoorija - Sega kokku peenike meresool, oliiviõli ja purustatud piparmünt. Kõiki koostisosi pane tunde järgi. Teine võimalus on teha seda sama kohvi, mee ja sidrunimahla. Koorija võid panna ilusasse purki ja purgi ära kaunistada.
3. Advendikalender - Paki 24 väikest kingitust ära ja pane need näiteks karpi või pakenda nii, kuidas ise soovid.

Viimasel ajal on populaarseks saanud asjade ise tegemine. Kui ka sulle meeldib asju ise teha, siis võid ideid leida siit

2. „Heade mõtete märkmik“ - Vali märkmikule soovitud suurus ja voldi lehed kokku. Võta märkmiku kaaneks veidi paksem paber ja pane need paberitega koos kokku. Õmble märkmik keskelt õmblusmasinaga või käsitsi kinni. Võid kaaned oma soovi järgi ära kaunistada.

PEATOIMETAJA SOOVITAB

Katseta rahvusköökidega! Weihnachtskekse - austerlaste jõuluküpsised - on suurepärase vaheldus poetaigna piparkookidele

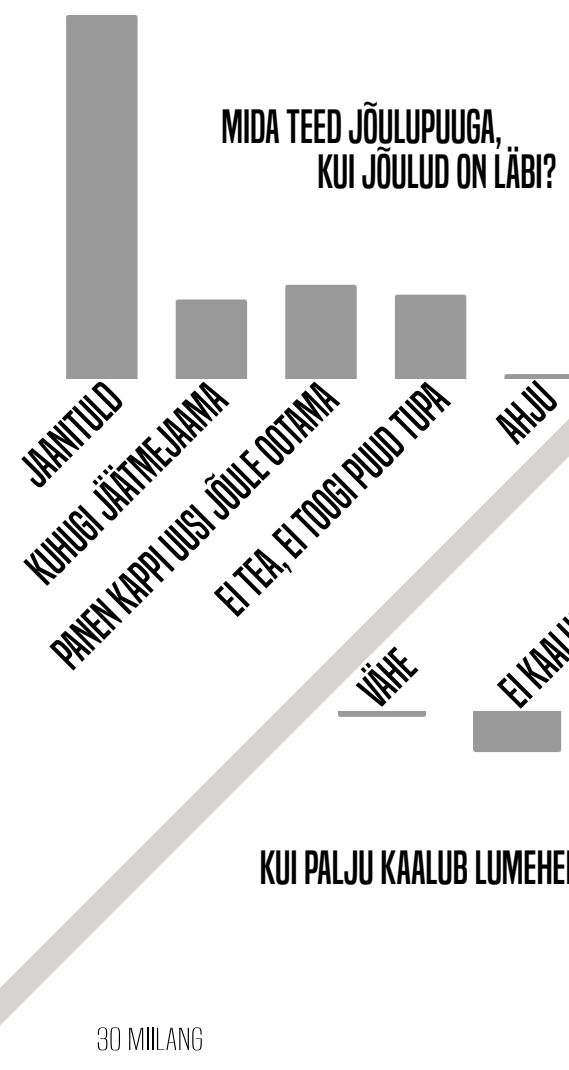
Tee lumememme asemel hoopis lumest krokodill või morsk!

TREFFNERIST TÄHISTAB NEWTONI SÜNNIPÄEVA TOORE PIPARKOOGITAIGNAGA

JUUDIT LINDSALU
GRETE ISABEL HUIK

Kohe on käes üks aasta oodatuid aegu - jõulud. Mida tahab treffnerist jõuludeks? Kas ta usub päkapikke? Uuri-me järele!

Viisime läbi e-küsitluse, kus palusime vastata kümnele küsimusele. Küsimustikule vastas 306 õpilast. Küsitlus oli valikvastustega, kuid andsime võimaluse vastata ka enda poolt pakutud variandiga. Koondtulemuste kirja panemisel arvestasime ka koolikaaslaste paremaid „päroleid“.

KUI PALJU KAALUB LUMEHELVES?

“Päkapikud ei käi, nad hõljuvad

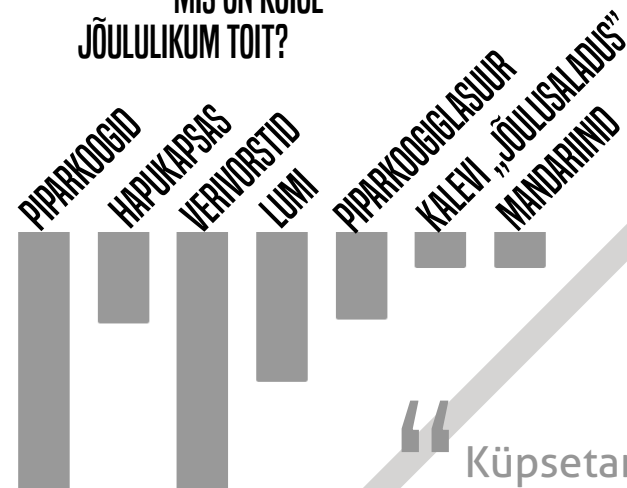
“Soeta endale Festera prügikast

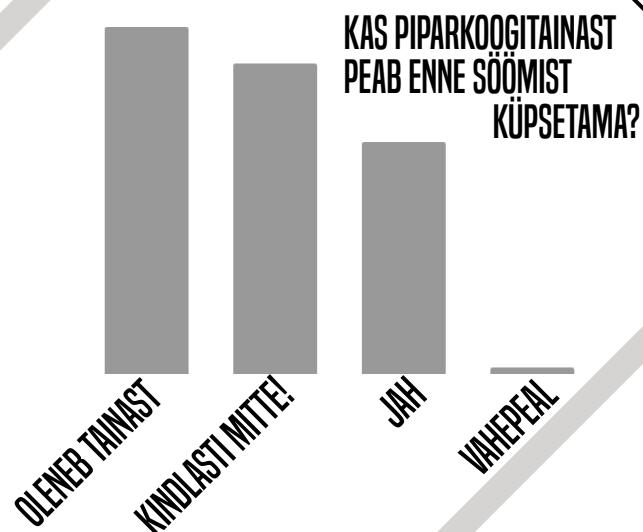
MIS VAHET SEL ON, KUI MEIL JÕULUDEL LUND POLE

Nii mõnigi on teinud põhjalikuma kaalutluse ja leidnud, et lumehelveste kaalub rohkem kui tava- ja poisteportsu vahe või olenevalt meie kaalu definitsioonist võib see läbida kogu vastava spektri. Näiteks kaaludes lumehelvest Maal, saadakse üks tulemus, tehes seda näiteks Jupiteril, on juba teine tulemus. Lumehelbe kaal pole konstantne, nii et seda ei tuleks kohelda kui konstanti. Lõpuks leiti, et tegelikult pole üldse vahet, palju kaalub lumehelvest, kuna Eestis jõulude ajal lund ei ole.

MIS ON KÕIGE JÕULULIKUM TOIT?

“Küpsetamise vajalikkus oleneb sellest, kas kõhuvalu on seejärel oodatud või mitte

MILLISE ÕPETAJAGA VEEDAKSID KÕIGE MEELSAMINI JÕULUD?

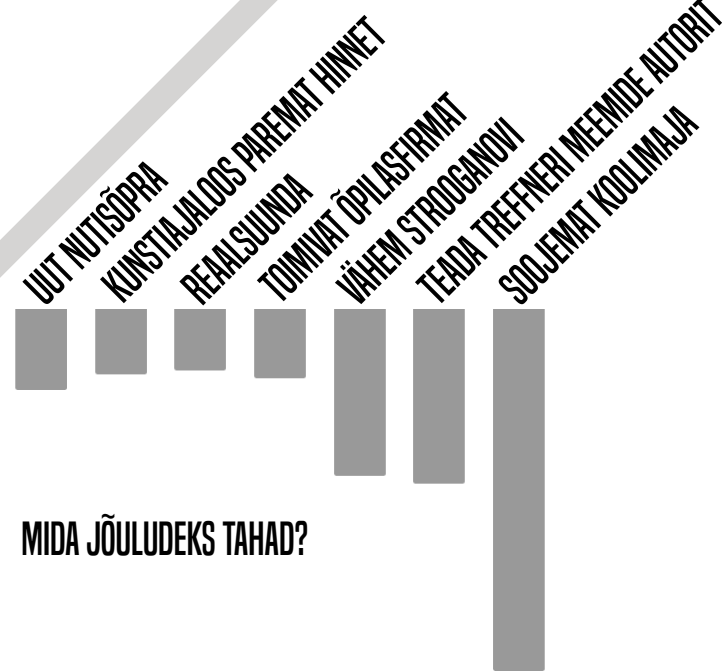
Õpetaja Seevri puhul toodi välja, et ilmselt teeb ta kõige paremat jõuluka-na ja kõneainest puudust ei tuleks. Ülle Keerbergi juures toodi aga välja, et tema naljad on üle kõige ja temas peitub lausa imeline naisterahvas. Kristiina Punga kohta aga kommenteeriti, et ta juba ise ongi nagu jõulud.

Jõuludega tähistatakse Jeesus Kristuse sün-di, Eesti rahvakalendri järgi ka talvist pööri-päeva. Nende valikutega nõustus kokku 76,4% vastanutest. Veel toodi vastustes välja, et jõu-le peetakse argipäevast pausi tegemiseks. Mõ-ned tähistavad neid pühi aga endale teadmatutel põhjustel, järgides kollektiivsuse põhimõtet - kõik teevad, järelikult teen mina ka. Tead- jamad istuvad ühise laua taha, et pidada Isaac Newtoni sünnipäeva.

MIKS TÄHISTATAKSE JÕULE?

MIDA JÕULUDEKS TAHAD?

“Et ühe tüdrukuga kõik hästi läheks

“Et soolatud teed talvel auto kere ära ei roostetaks

“Et Punga alati nii kurjalt ei vaataks

TREFFNER - ÕPILASFIRMA - RIKKAKS?

Juice³

MEERI JÜRGENSON

Kui 2013. aastal jõustus nõue sooritada gümnaasiumis õpilasuurimus või praktiline töö, siis kasvas kogu vabariigis õpilasfirmade hulk, nii ka Treffneris.

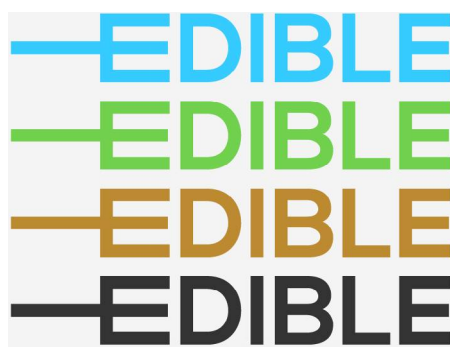
Praegu on koolis küll vaid üks õpilasfirmade juhendaja, aga juba mõlgutatakse mõtteid ka uue juhendaja välja koolitamiseks. Sel aastal tegutseb meie kooli seinte vahel kuus tublit õpilasfirmat, millest mõnega võid tutvuda juba nüüd

Brandon Undrus, Siim Kokkota, Triinu Amboja, Anette Gertrud Pello, Maru Arukask

SENDEST on õpilasfirma, mis pakub võimaluse nautida eestimaist toite ka mujal maailmas. Loomes võimaluse, et nii väliseestlased, kes tunnevad tihti puudust kodumaistest toitudest, kui ka teised välismaalased saavad tellida endale koju kaupu Eesti lettidele. Kaotame välismaal musta leiva või Kalevi šokolaadi puuduse!

Brett-Peter Rästas, Tristan Roosipuu, Georg Kaasik

Õpilasfirma **EDIBLE** tahab leevendada plastikust tulenevaid probleeme. Nad pakuvad alternatiivi plastmassist ühekordsetele söögitarvikutele, tootes söödavaid ja biolagunevaid söögiriistu. Esimeseks tooteks on lusikas, mille võib peale kasutamist ära süüa. Isegi siis, kui lusikat ära ei sööda, laguneb toode prügikastis või pinnases ning tulemuseks on null saastet. Õpilasfirma liikmed usuvad, et pakudes alternatiivi plastikule, suudetakse tõsta inimeste teadlikkust probleemi tõsiduse suhtes ja normaliseerida erinevate alternatiivide kasutamise.

Hugo Palm, Oliver Valk, Kristina Keerdo, Sander Jaaniste, Karl-Martin Voo-vere

Õpilasfirmas **JUICE³** on viis entusiastlikku noort, kes innovatiivse lahendusena tahavad turule tuua tahked mahlakuubikud, mis hiljem tavalises joogivees mahlaks lahustuvad. Tahke mahlakontsentraat säilib toatemperatuuril ja oleks valmistatud eestimaistest marjadest ja puuviljadest. Uuesti mahlaks muudetud lahus on tervislik, naturaalse omadustega ja mõjub sama hästi kui vanaema valmistatud mahl.

Robert Sokman (HTG), Richard Sokman (JPG), kaks liiget Lätist

Õpilasfirma **KLAPP** tegutseb nüüdseks teist aastat. Eelmisel aastal osalesime me Eesti õpilasfirmade programmis ja jõudsime seal 20 parima sekka, aga sellel aastal kandideerisime rahvusvaheliste õpilasfirmade programmi. KLAPP toodab nutikaid kõrvaklapihoidjaid, mis kaitsevad kõrvaklapijuhtmeid puntrasse minemise eest ja teravate esemete eest kotis. Meie kõrvaklapihoidjad teeb nutikaks NFC kiip ehk kui nutitelefon panna meie kõrvaklapihoidja vastu, siis hakkab telefonis automaatselt muusika mängima. KLAPP võitis eelmisel aastal ka ärikonkursi Kaleidoskoop peaauphinna.